

# NOTAT

## om det irske nej

# Nej og hvad så nu?

Arbejderne,  
kvinderne  
og de unge  
stemte nej

Kosmetiske  
ændringer  
er ikke nok



# NOTAT går i dybden og giver indsigt hver måned



## TILBUD TIL NYE LÆSERE:

Få det første nummer for 29,50 kr.  
og styr selv hvilke temanumre der ønskes.



[www.notat.dk](http://www.notat.dk)

Ekstra eksemplarer af dette og tidligere numre kan købes til undervisning eller møder. Send en e-mail til [notat@notat.dk](mailto:notat@notat.dk) eller ring på tlf. 86 48 16 00 og få et tilbud.

Du kan nu styre dit abonnement helt selv. Gå ind på [www.mitabonnement/notat.dk](http://www.mitabonnement/notat.dk) og tast dit abonnementsnummer – her kan du »pausere«, som vi kalder det. Du vælger bare at springe over, hvis det kommende tema ikke interesserer dig, eller hvis du i en periode ikke har tid til NOTAT-læsning. Så forlænges dit abonnement bare. Mere fleksibelt kan det ikke være.

Hvis du flytter eller ønsker ændringer i dit abonnement, klarses det også på hjemmesiden.

Styr selv dit abonnement på: [www.mitabonnement/notat.dk](http://www.mitabonnement/notat.dk)

### Abonnementsservice:

NOTAT, Ved Søen 1, Jels, 6630 Rødding, tlf. 70 26 16 48  
[abonnement@notat.dk](mailto:abonnement@notat.dk)  
Konto til abonnement: Reg. nr. 7990  
Konto nr. 2031982

### Priser på NOTAT:

Almindelig stykpris:  
49,50 kr. ved betaling pr. nummer  
45,50 kr. ved betaling for 3 numre = 136,50  
43,25 kr. ved betaling for 6 numre = 259,50  
41,25 kr. ved betaling for 12 numre = 495,-

### Rabat stykpris for studerende og pensionister:

38,00 kr. ved betaling pr. nummer  
35,00 kr. ved betaling for 3 numre = 105,-  
33,00 kr. ved betaling for 6 numre = 198,-  
31,00 kr. ved betaling for 12 numre = 372,-

### Institutioner og foreninger stykpris:

68,00 kr. ved betaling for 6 numre = 408,-  
66,00 kr. ved betaling for 12 numre = 792,-

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 København K.  
[redaktionen@notat.dk](mailto:redaktionen@notat.dk)

I redaktionen: Åge Skovrind, Erling Böttcher (ansv.), Anders Rom Dahl, Staffan Dahllöf, Pelle Christy Geertsen, Kenneth Haar, Luise Pihl og Sven Skovmand.  
NOTAT udgives i samarbejde med ind/dem-gruppen i EU-Parlamentet og EUD.

### Regnskab, annoncer og ledelse:

NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, [notat@notat.dk](mailto:notat@notat.dk)  
CVR nr.: 18411008

ISSN: 1603-7480

# Indhold

## Arbejderne, kvinderne og de unge stemte nej ..... side 4

Nej-stemmerne var flest i arbejderkvartererne, men begrundelserne for at stemme nej spændte vidt.

## Og hvad så nu? ..... side 7

Problemet for modstanderne af Lissabon-traktaten i Irland – og resten af Europa – er at de ikke har nogen politisk magt.

## Stemmer man forkert, må man stemme igen ..... side 8

Irland har fået en opfordring som landets ledelse ikke kan sige nej til: Prøv en gang til.

## Kalenderen presser på ..... side 10

Ingen aner i dag hvor mange politikere som skal vælges til EU-Parlamentet, eller hvor mange stole der skal stå rundt om Kommissionens mødebord næste år.

## Kampen om opinionen del II ..... side 12

Erfaringer fra sidste gang Irland stemte ”forkert” giver et fingerpeg om hvad de irske vælgere kan vente sig: En stemning af krise og skyld.

## Bondes frygt for irsk plan B ..... side 14

Hvad kan den irske regering gøre for at vende et nej til et ja? Jens-Peter Bonde forudser en plan.

## EU-lederne forskanser sig ..... side 16

Den kendte østrigske journalist og EU-politiker Hans-Peter Martin er vred over reaktionerne efter det irske nej.

## Irske fagforeninger kræver rettigheder ..... side 18

Domme fra EU-domstolen overbeviste irske fagforeninger om at traktaten ikke ville sikre strejkeret og overenskomster.

## Østarbejdere presser irske fagforeninger ..... side 20

Den irske økonomis tilbagetog er en stor udfordring for fagforeningerne.

## Irlands neutralitet på spil ..... side 22

Modstand mod en militariseret Europæisk Union fik mange vælgere til at stemme nej.

## Irsk landmand fik gennemtvunget afstemning .... side 24

Med stemmerne 3 mod 2 fastslog den irske højesteret i 1987 at afgivelse af suveræniteten til EU krævede folkeafstemning.

## Den katolske og den saglige ..... side 25

To andre nøglepersoner fra den irske nej-side tog til topmøde i Bruxelles.

## Manden i midten ..... side 26

Den succesrige forretningsmand Declan Ganley var hovedfiguren i Irlands nej-kampagne. Han vil have Lissabon-traktaten erklæret død, og truer med at udvide kampen til næste års valg til EU-Parlamentet.

## ”Kosmetiske ændringer er ikke nok” ..... side 28

Eneste nej-parti i parlamentet, Sinn Fein, kræver 17 punkter imødekommet for at kunne sige ja.

## Lissabon ville øge de danske forbehold ..... side 30

Lissabon-traktaten ændrer især betydningen af det retspolitiske og det militære forbehold. Men nu er en dansk folkeafstemning om forbehold udskudt.

## Siden sidst ..... side 31

Der er nyheder fra siden sidst vi skrev om energipolitik og klimakrise, om udenrigspolitik, om asyl og indvandring og om arbejdsmarkedet.





# Indblik i et nej

Torsdag den 12. juni gik Irland til folkeafstemning om Lissabon-traktaten. Som de eneste vælgere i 27 medlemslande skulle de irske vælgere tage stilling til traktaten ved en folkeafstemning, fordi den irske forfatning kræver det.

Så sent som da optællingen af stemmer begyndte fredag morgen kl. 9, kom det frem at den irske regerings hemmelige meningsmåling fra valgdagen, har vist at det ender med et ja. Én lille time senere peger pilen den anden vej. En time senere står nej'et klart for stemmetællerne. Endnu er intet ude i offentligheden. Men kort tid efter går den irske udenrigsminister ud og meddeler at Irland har stemt nej. EU-toppen går i chok. Kommissionsformand Barroso er hurtigt ude med sin kommentar: EU skal blot fortsætte med Lissabon-traktaten.

Alt dette er historie.

Det handler denne måneds udgave af NOTAT om. Egentlig skulle det have

handlet om de fire danske EU-forbehold, som lovet i sidste nummer. En umiddelbar konsekvens af den irske folkeafstemning blev imidlertid at regeringen foreløbig udskød sin plan om en dansk forbeholds-afstemning, fordi man endnu ikke ved om eller hvornår Lissabon-traktaten træder i kraft. Vi vil derfor vende tilbage med det planlagte NOTAT om de danske EU-forbehold på et senere tidspunkt.

Vi spørger i stedet i denne udgave: Hvem er disse nej-sigende irere, hvad gjorde de, hvad vil de? Hvad er perspektiver og konsekvenser efter Irlands nej til Lissabon-traktaten.

NOTAT tog også til EU-topmøde i Bruxelles ugen efter det irske nej. Trods topmødets formelle dagsorden var der ét tema, Irland, som der blev talt om over alt, såvel blandt mødets deltagere af de 27 landes stats- og regeringschefer som blandt de flere tusinde fremmødte pressefolk.

Den irske regeringschef forklarede

sig over for kollegerne og topmødet noterede sig at godkendelsen af Lissabon-traktaten fortsætter. Ordet "krise" blev elimineret, men ellers var en vis træthed og resignation udpræget efter 8 års strid om, hvordan EU skal indrettes i fremtiden.

Mange ville bare gerne have det overstået. Den østrigske regeringschef Alfred Gusenbauer sagde under mødet, ifølge den tjekkiske premierminister Topolanek, at han »bestemt ikke gad at gå til samme butik og købe den samme vare for tredje gang.« Topolanek svarede ham at

traktaten jo også var købt i en genbrugsbutik. Det samme spør mange at en eventuel ny irsk omafstemning vil være. Vi ønsker dig god læselyst.



Erling Böttcher  
redaktør



# Arbejderne, kvinderne og de unge stemte nej

Nej-stemmerne var flest i arbejderkvartererne. Men begrundelserne for at stemme nej spændte vidt.

**STEMMEFORDELING.** Det var et valg som delte Irland efter alder, køn og klasse. Arbejdere i industri og håndværk stemte nej, mens selvstændige og funktionærer stemte ja. Det er det generelle billede af afstemningsresultatet. Alt i alt sagde 53,4 procent nej og 46,6 procent ja. I 33 af landets 43 valgkredse var der et nej-flertal. Forskellen på ja og nej var på 109.164 stemmer.

Nej-flertallet var en anelse større end ved den første afstemning om Nice-traktaten for otte år siden. Den største forskel er at stemmedeltagelsen kun var på 34,8 procent i 2000. Denne gang stemte 53,1 procent.

## Tæt løb i Dublin

Det tætteste løb mellem ja og nej var i hovedstaden Dublin med 51-49 i nej-sidens favør. Det er også her at resultaterne med stor tydelighed afspejler at stemmerne følger et socialt mønster. I de rigeste valgkredse i Dublin, som for eksempel Dun Laoghire – hvor et beskedent hus snildt koster mere end 1 million euro, stemte 63,5 procent ja. I arbejderkvartererne var det nej-siden som scorede over 60 procent, med Dublin South West over 65 procent.

I provinsen toppede nej-siden i de to nordligste valgkredse med over 63 procent.

## Nej-siden uden parlamentarisk støtte

Som det kendes fra de danske folkeafstemninger, er der en afgrundsdyb kløft mellem det politiske establishment og vælgernes nej. I det irske parlament Dail med 166 medlemmer stod de tre dominerende partier, Fianna Fail, Fine Gael og Labour, sammen om at anbefale Lissabon-traktaten. Nej-siden fik kun støtte fra det republikanske Sinn Feins fire medlemmer og to uafhængige.

De Grønne (som er med i regeringen) gjorde på en partikongres op med sin hidtidige modstand mod EU-traktater og indtog en neutral holdning.

Mindretallet hos De Grønne talte blandt andet det tidligere medlem af EU-Parlamentet Patricia McKenna. Hun var

formand for den irske Folkebevægelse Peoples Movement hvor også det uafhængige medlem af EU-Parlamentet Kathy Sinnott spillede en central rolle.

## Millionær-kampagne

Udover Sinn Fein og Folkebevægelsen blev nej-kampagnen båret frem af tænketanken Libertas med forretningsmanden og multimillionæren Declan Ganley som hovedfigur.

Ganley har betalt 1,3 millioner euro til kampagnen – sandsynligvis meget mere, mener flere analytikere – som blev synlig umiddelbart efter underskrivelsen af Lissabon-traktaten med store plakater over hele landet.

Ifølge kampagneleder Naoise Nunn var målet at nå "folk i mainstream-partierne som var i tvivl". Kampagnen slog på at Lissabon-traktaten er en trussel mod Irlands skatteregler, at traktaten var udemokratisk, og at Irland ville miste sin kommissær.

## Mod social dumping og militarisme

En anden slags argumentation blev ført frem af kræfter i fagbevægelsen, fredsbevægelsen og små organisationer på den politiske venstrefløj. Til sidst nævnte hører Socialist Party som før sidste parlamentsvalg havde et enkelt medlem af Dail.

Det irske LO anbefalede et ja, men for første gang gik flere forbund imod. LO-leddelsens anbefaling blev vedtaget med 14 stemmer for, 5 imod og 8 undlod. De to største fagforbund Siptu og Unite førte kampagne for et nej. Retten til at tegne kollektive overenskomster og undgå social dumping var de centrale temaer.

Fredsbevægelsen Pana med 38 medlemsorganisationer førte kampagne mod militariseringen af EU og et forsvar for Irlands neutralitet, mens den ultra-religiøse gruppe Coir argumenterede for at traktaten kunne tvinge Irland til at opgive sit forbud mod abort.

## Begrundelserne

Argumenterne for at stemme nej spændte bredt – et faktum som flere medier og jagsigere gerne fremhævede for at udstille





Plakater i den irske folkeafstemning:

Side 4 fra oven

- Europa. Lad os være i hjertet af det. Stem ja.
- Det vil koste dig: Mere skat. Mindre magt. Stem nej.
- Lissabon. Irland. Godt for Europa. Stem ja.

Til venstre:

- Stem nej. Lad dig ikke skræmme.

Nedenfor::

- Irland kan gøre det bedre. Stem nej.

nej-sidens uenigheder og utroværdighed.

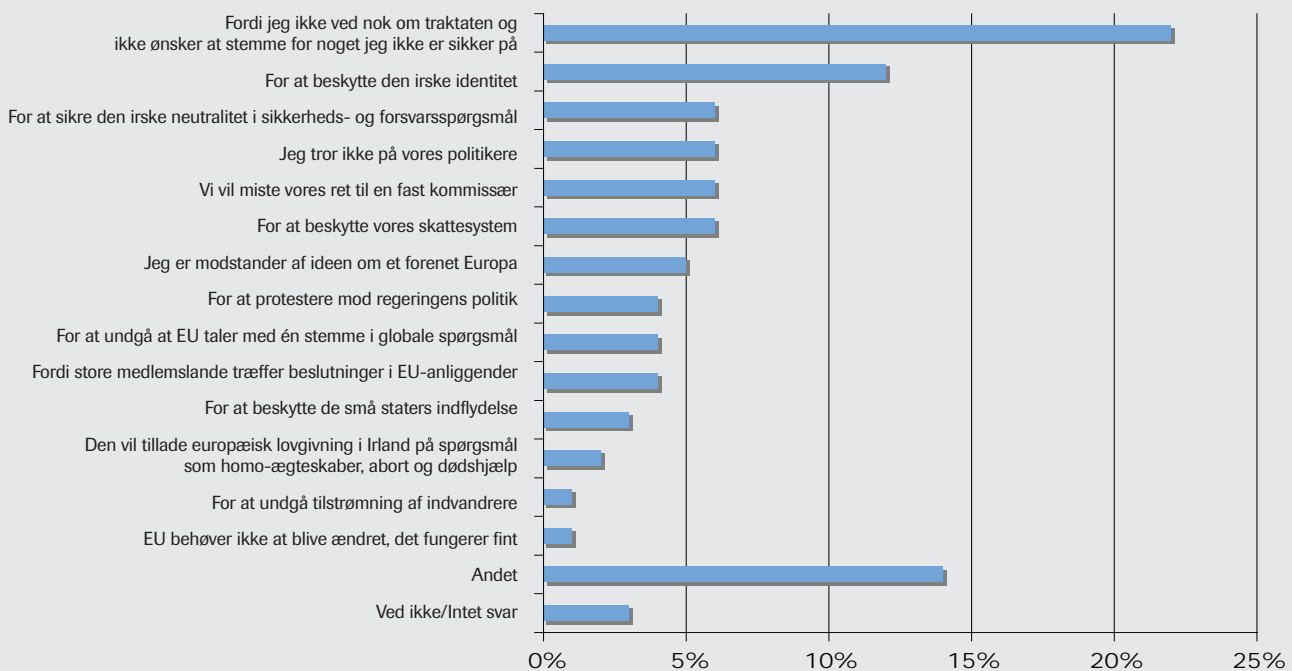
Avisen Irish Times gennemførte to meningsmålinger før afstemningen hvor de spurgte om de vigtigste grunde til at stemme ja eller nej.

På nej-siden var den mest populære forklaring manglende kendskab til traktaten (30 procent). Derefter følger: »fastholde Irlands magt og identitet« (24), »fastholde Irlands neutralitet« (22) og »bryder mig ikke om at blive fortalt/tvunget til at stemme ja« (17).

Målingen forekommer dog usikker. Begrundelsen "fastholde Irlands lave selskabsskat" blev kun støttet af 5 procent. I en tilsvarende måling tre uger tidligere angav 12 procent selskabsskatten som årsag til at stemme nej. Hverken abort eller faglige rettigheder optræder som selvstændige begrundelser i denne måling.



## Derfor stemte de nej?



Svarene er angivet i procent af samtlige nej-stemmer.

Kilde: EU-Kommissionens meningsmåling foretaget i dagene umiddelbart efter afstemningen.

[http://ec.europa.eu/public\\_opinion/flash/fl\\_245\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_245_en.pdf)

### Unge stemte nej

EU-Kommissionen gennemførte umiddelbart efter den irske folkeafstemning en undersøgelse blandt 2.000 vælgere. Den viser:

- Blandt unge vælgere var der dobbelt så mange nej- som ja-stemmer.
- Det store flertal af kvinder stemte nej.
- Mange stemmer kom fra vælgere som ikke plejer at stemme.
- Mere end 70 procent af nej-vælgere troede at traktaten ville blive genforhandlet.

Vælgere er også blevet spurgt om deres grunde til at stemme henholdsvis ja og nej. På nej-siden er de vigtigste begrundelser manglende kendskab til traktaten (22 procent) og "beskytte Irlands identitet" (12 procent).

Der næst kom en række andre grunde: generel mistillid til politikerne, et ønske om at bevare irsk neutralitet i forsvars- og sikkerhedspolitikken, ønsket om at bevare en fast irsk kommissær, og beskyttelse af det irske skattesystem blev alle angivet af 6 procent af de adspurgte.



Plakat fra venstrefløj: "Et Europa for mennesker, ikke for profit og krig. Lad dig ikke skræmme. Stem nej!"

Hverken mangel på demokrati (flere flertalsafgørelser, nye stemmeregler) eller ønsket om faglige rettigheder for at forhindre social dumping blev foreslået som begrundelser i Kommissionens undersøgelse, selv om det var vigtige argumenter i kampagnen.

### Mindre tillid til politikerne

Michael Marsh, valgforsker og professor ved Trinity College i Dublin, mener at nej-siden især vandt fordi den kørte en bedre og mere målrettet kampagne.

»Nej-kampagnen samlede en splittet koalition med en række argumenter, hvor ja-siden forsøgte sig med den ene forklaring at Europa er godt for os,« siger han til NOTAT.

Hans synspunkt får støtte fra EU-Kommissionens undersøgelse. Selv på ja-siden mener et stort flertal at nej-kampagnen var den bedste.

»For det andet er det væsentligt at vælgere ikke har den samme tillid til politikerne som de havde for 10-15 år siden. Der har været flere politiske skandaler, og folk har fået en opfattelse af at politikere fortæller usandheder,« tilføjer Michael Marsh.

Senest fjede tidligere premierminister Bertie Ahern et nyt kapitel til denne historie da han trådte tilbage den 8. maj efter en skandale hvor han er anklaget for at have modtaget titusinder af pund fra venner, forretningsforbindelser og familie i de tidlige 1990'ere da han var finansminister.

Michael Marsh mener også at det store antal udlændinge som er kommet til Irland, har fået flere til at stemme nej, især i lyset af at job-situationen er blevet dårligere.

Hvad med abort-modstanden?

»Jeg tror det har spillet en rolle at der var en kampagnegruppe der satte fokus på dette spørgsmål. Men alle understregede forskellige ting. Libertas fortalte at forfatningen ville være dårlig for økonomien. Men nej-kampagnen var ikke en kampagne mod Europa. Det var mere en kampagne for at gøre Europa bedre, eller for at beholde det gode Europa,« siger Michael Marsh. ♦



Nej-plakat fra den katolske organisation Cóir: "Det nye EU: Vil ikke se dig. Vil ikke høre dig. Vil ikke tale for dig. Stem nej!"



# ... og hvad så nu?

**Problemet for modstanderne af Lissabon-traktaten i Irland – og resten af Europa – er at de ikke har nogen politisk magt.**

**DØD ELLER LEVENDE?** Men hvad skal EU's befolkninger gøre hvis de simpelthen bare ikke vil ha' den traktat? Journalisten fra tv-stationen BBC stillede spørgsmålet ikke en, men fem gange, til svenske Margot Wallström, næstformand for EU-Kommissionen med ansvar for kommunikationsstrategi.

Han fik ikke noget svar, men en forklaring om al den energi der er lagt i arbejdet for at få EU's maskineri til at fungere bedre, og at det nu er nødvendigt at analysere årsagerne til at de stemte nej i Irland.

For tre år siden stemte de nej i Frankrig og Holland. Det førte til et par års tænkepause hvorefter EU's regeringsledere vedtog en ny traktat med stort set samme indhold – denne gang udformet på en måde så de ikke var tvunget til at bede om befolkningernes godkendelse. Bortset fra irerne – som stemte nej.

»Og tredje gang, så ta'r vi den og putter den i graven,« hedder det med en fri omskrivning fra en kendt sangleg. Men nej, traktaten bliver ikke erklæret død. Mange irske vælgere er skuffede og rasede og enige med lederen i det britiske *The Economist* som slutter således:

»EU er en mellemstatslig organisation som kræver konsensus for at fortsætte. Det er falsk at påstå at 1 million vælgere ødelægger 495 millioner europæeres vilje ved at blokere for denne traktat. Folkeafstemninger ville være blevet tabt i mange andre lande hvis deres befolkninger havde fået noget at sige. Vælgerne har tre gange sagt nej til dette miskmask. Det er på tide at deres dom bliver respekteret.«

Problemet for modstanderne af Lissabon-traktaten i Irland – og resten af Europa – er at de ikke har nogen politisk magt. Kun seks af 166 parlamentsmedlemmer i Irland stemte nej.

Og hvis de havde magt, så er deres næste problem at de ikke har nogen fælles plan for hvad der skal ske. Nej-flertallet spænder fra kampagner for faglige retigheder, mod økonomisk liberalisme og militarisering, over republikanerne i Sinn Fein og borgerlige demokrater, til religiøse abortmodstandere. De mange forskellige argumenter for at stemme nej skabte et flertal, men når alternativet skal formuleres, bliver forskellene et problem.

Derfor bliver det ja-partierne med premierminister Brian Cowen i spidsen som

skal finde en "løsning" på det som EU's regeringsledere ønsker at

isolere som det irske problem. Genforhandling af traktaten er udelukket, erklærede den franske præsident Sarkozy bombastisk. Da Cowen talte til statslederne fra de andre EU-lande, anerkendte han vælgerens dom som et resultat ikke af skræmmekampagner eller løgnagtige påstande, men som et udtryk for ægte bekymringer over indholdet i traktaten. Han erklærede ikke traktaten for død – men advarede dem der tror at det hele kan klares med et "hurtigt fix".

Topmødet gav ham en foreløbig frist til den 15. oktober. Den usagte dagsorden lyder: Kom med en model for en "irsk særordning" som 1) vi andre kan leve med, 2) ikke piller ved traktatens indhold, og 3) kan få et flertal af de irske vælgere til at stemme ja ved en ny afstemning om den samme traktat.

Det bliver ikke en let opgave.

Hverken at finde den formel som kan flytte tilstrækkeligt mange nej-stemmer over på ja-siden. Eller at parkere det irske nej som et "irsk problem". ♦



Forsiden af tidsskriftet *The Economist*: "Begrav den blot" (Lissabon-traktaten)



Franske nej-sigere på gaden, da franskmændene stemte nej i maj 2005.

# Stemmer man forkert, må man stemme igen

Irland har fået en opfordring som landets ledelse ikke kan sige nej til: Prøv en gang til. Men det er ikke kun Irland som har problemer med at få traktaten i hus.

**OMKAMP.** På topmødet i Bruxelles den 19-20. juni blev de 27 landes regeringschefer enige med sig selv om at de irske vælgere kom til at stemme forkert den 12. juni, og at de derfor hellere må få en chance mere.

Opfordringen til en ny irsk afstemning blev ikke givet direkte, men beskeden mellem linjerne var klar.

Hvad der skal til for at vende stemningen på den grønne ø, var der ingen konkrete bud på. Premierminister Brian

Cowen vil komme med et oplæg næste gang EU-ledelsen mødes, den 15-16. oktober.

Irland fik et velmenende råd, men hvordan dette råd skulle udformes, var der forskellige bud på.

## Bestemt blev ubestemt

Afsnittet i topmødets slutdokument om Lisabon-traktaten og Irland fylder knap en side og indeholder nogle tilsyneladende generelle, tæt på banale, konstateringer.



Men en sammenligning med det forslag som lå på regeringschefernes bord om morgenen den 20. juni, afslører en smertefuld fødsel for det dokument som endte med at blive vedtaget.

For det første mangler der den klassiske og rituelle formulering om at topmødet opfordrer til ratifikation af traktaten. I stedet for »opfordrer til« står der at man »noterer sig« at ratifikationsprocessen fortsætter.

For det andet blev også denne



Den tyske kansler Angela Merkel i rådslagning med (til højre i foto) den franske præsident Nicolas Sarkozy og den luxembourgske premierminister Jean-Claude Juncker på EU-topmødet efter det irske nej.





Anders Fogh Rasmussen snakker med Italiens premierminister Silvio Berlusconi.

gene også i andre lande, mest højlydt i Tjekkiet.

#### Lave tjekkiske odds

Under todagesmødet sagde den tjekkiske premierminister Mirek Topolánek at han personligt ikke ville vædde 100 tjekkiske kroner (cirka 30 DKK) på at traktaten bliver godkendt af parlamentet – hvis forfatningsdomstolen giver grønt lys i august. Parlamentets beslutning ventes senere i efteråret.

I Polen mener præsident Lech Kaczynski at traktaten er død, modsat den EU-venlige premierminister Donald Tusk.

I Storbritannien blev den formelle ratificering afbrudt fredag den 20. juni for at afvente rettens afgørelse på kravet om en folkeafstemning. Dette krav blev afvist fem dage senere, men rigmanden Stuart Weeler som har rejst sagen, siger at han vil gå videre til en højere instans.

I Holland hvor et flertal stemte nej til EU-forfatningen, bliver der ingen folkeafstemning om Lissabon, men parlamentets behandling mangler endnu.

Og så er der Sverige.

#### Socialdemokrater tøver

Den svenske Riksdag ventes at ratificere traktaten i november. Det ville alt andet lige være en gnidningsfri øvelse, selv om der kræves tre fjerdedels flertal.

Men efter fire afgørelser fra EU's domstol som gør det vanskeligere at aktionere for overenskomst-mæssig løn, og efter det irske nej, er alt andet ikke helt lige mere.

Wanja Lundby-Wedin, formand for svensk LO og for det europæiske LO

(EFS), kræver en social protokol knyttet til traktaten. Hun mener at Sverige nu skal afvente en afklaring af Irlands krav.

Det samme mente de svenske socialdemokraters hovedbestyrelse i et par dage i juni, indtil partilederen Mona Sahlin dementerede.

På topmødet i Bruxelles blev statsminister Fredrik Reinfeldt spurgt hvad der sker med Sveriges ratifikation.

»Det er begrænset hvad jeg som moderat (konservativ – red.) kan love om hvordan socialdemokraterne vil stemme, men jeg går ud fra at Mona Sahlins seneste besked gælder,« svarede han.

#### Fransk-svensk uenighed

Frankrigs præsident, og tiltrædende EU-formand Nicolas Sarkozy, meldte bombastisk ud at en fortsat EU-udvidelse ikke kan lade sig gøre uden Lissabon-traktaten.

»Det kan han mene, men det er ikke hvad vi rent faktisk er blevet enige om,« sagde Sveriges udenrigsminister Carl Bildt og henviste til det fælles program som Frankrig, Tjekkiet og Sverige var blevet enige om at arbejde efter som EU-formandslande de nærmeste 18 måneder.

I programmet forpligter de tre sig til at fortsætte forhandlingerne med Kroatien og Tyrkiet, uden nogen betingelse om at Lissabon-traktaten skal være trådt i kraft.

»En udvidelse bliver nemmere med Lissabon-traktaten, men kan også gennemføres med Nice-traktaten,« sagde Bildt. ♦

En detaljeret gennemgang af Lissabon-traktatens betydning for magtbalancen i Parlamentet og Ministerrådet kan læses i NOTAT nr. 1197 fra januar 2008.

udvandede formulering yderligere svækket. I det første udkast stod der »de andre lande« (bestemt form). I slutteksten står kun »andre lande« (ubestemt form.)

#### Nu med fodnote

For det tredje blev der tilføjet en fodnote om at Tjekkiet ikke kan afslutte ratificeringsprocessen før landets forfatningsdomstol har givet grønt lys. Fodnoter er usædvanlige i topmøde-konklusioner.

For det fjerde blev denne dobbelt svækkede opfordring sminket med et tilsagn om at EU i mellemtiden skal fortsætte med at skabe konkrete resultater indenfor områder der har betydning for borgerne.

Og for det femte blev der intet stillet i udsigt om at man på det kommende topmøde i oktober skal finde en løsning, kun at man vil »overveje den videre vej frem«.

Forklaringen er at der er murren i kro-

## Danske kommentarer efter det irske nej



Vi kan ikke tåle flere tænkepauser i EU. Vi har brug for politiske resultater.

Lone Dybkjær, Radikale



Vi respekterer det irske nej, ligesom vi respekterede det franske og hollandske nej.

Anne Grete Holmsgaard, SF



Det irske nej er blot et eksempel på, hvordan en EU modstanderlejr gennem diverse smædekampagner har haft held til at køre debatten af sporet,

Michael Aastrup Jensen, Venstre

# Kalenderen presser på

Ingen aner i dag hvor mange politikere som skal vælges til EU-Parlamentet, eller hvor mange stole der skal stå rundt om Kommissionens mødebord næste år.

**DEADLINE.** Hvis Lissabon-traktaten er trådt i kraft, skal der vælges 751 politikere til EU-Parlamentet i juni 2009.

Hvis EU stadig styres efter Nice-traktaten, skal der kun vælges 736.

Uanset hvad der ender med at gælde, kommer Parlamentet på skrupp, da der i dag er 785 pladser til de folkevalgte. Det skyldes en overgangsordning som blev udløst af at Rumænien og Bulgarien kom med i EU 2007, midt i en valgperiode.

For valget af danske EU-parlamentarikere får det ingen umiddelbar betydning hvorvidt der står Nice eller Lissabon på forsiden af traktaten.

Danmark skal efter næste valg have 13 pladser i Parlamentet (1 mindre end i dag), uanset hvilke regler der kommer til at gælde.

For andre lande spiller det en større rolle.

## Vindere og tabere

Tyskland går fra 99 til 96 pladser hvis Lissabon-traktaten træder i kraft. Det tab kompenseres dog af nye afstemningsregler i Ministerrådet fra år 2014 hvor Tysklands magt fordobles fra 8,41 til 16,72 procent af stemmerne.

Frankrig, Storbritannien og Italien får også mere magt i Ministerrådet, om end ikke helt på den tyske måde, men de tre skal heller ikke afstå parlamentarikere sammenlignet med Nice-traktaten.

Til gengæld taber det halvvstore Spanien 4 af sine 54 pladser i Parlamentet hvis det bliver Nice-, og ikke Lissabonfordelingen som sætter rammerne for det kommende valg.

Polen som blev et "taberland" i Nice-traktaten 2000, fik en lille kompensation i slutopgøret om Lissabon-traktaten.

Nice-reglerne giver plads til 50 pladser i Parlamentet (4 færre end nu) Lissabon-traktaten øger antallet til 51.

## Stoleleg

Også i Kommissionen, EU's daglige ledelse, er der lagt op til stoleleg hvis det ikke er Lissabon-traktaten som gælder næste år.

Ifølge Lissabon-traktaten skal der i fremtiden kun være plads til en kommissær fra to tredjedele af medlemslandene ad gangen. Der bliver altså kun stole til 18 af 27 medlemslande sådan som EU ser ud i dag.

Men den fremtid starter først i 2014. På det tidspunkt vil man også kunne be-



Jeg beklager resultatet, for Lissabon-traktaten er en god traktat og resultatet af mange års forhandlinger mellem Europas lande.

*Per Stig Møller,  
udenrigsminister  
Konservative*



Den folkelige modstand er ikke blot i Irland. Derfor må de øvrige regeringer respektere nej'et eller give os en folkeafstemning om hele Lissabon-traktaten.

*Søren Søndergaard,  
Folkebevægelsen mod EU*



Lissabon-traktaten er stendød. Alligevel opfører de store EU-lande og kommissionsformand Barroso sig som om, den kan genoplives ved kunstigt åndedræt og elektrochok.

*Pia Kjærsgaard,  
Dansk Folkeparti*



Det europæiske samarbejde er kommet i modvind og blæst længere væk fra målet. Nu skal vi så alle arbejde på at få det på ret kurs igen.

*Helle Sjelle,  
Konservative*



slutte at beholde den nuværende ordning med en kommissær fra hvert land, hvis alle måtte mene det er en god idé alligevel.

Hvis det til gengæld er Nice-traktaten som styrer, så skal der fjernes en eller flere stole allerede inden den 1. november 2009.

Hvor mange, og hvordan, er uklart.

I Nice-traktaten står kun at antallet skal være lavere end antallet af medlemslande, og at de nærmere detaljer vedtages af Ministerrådet med enstemighed.

Ud fra et praktisk synspunkt ville det derfor være en fordel hvis Lissabon-traktaten enten var endelig vedtaget, eller erklæret helt død, senest den 31. december i år.

### Tre alternativer

En afklaring ville også gøre tilværelsen lidt mere overskuelig for embedsmænd og politikere i Tjekkiet og Sverige; de to

lande som afholder EU-formandskabet næste år.

»Vi er i gang med at planlægge i forhold til tre alternativer; formandskab efter Lissabon-traktaten, efter Nice-traktaten og den mulighed at Lissabon-reglerne træder i kraft i løbet af selve perioden,« fortalte den svenske statsminister Fredrik Reinfeldt på juni-topmødet i Bruxelles.

Hvis Lissabon er trådt i kraft som det var tænkt, kan han selv og udenrigsminister Carl Bildt nøjes med at servere kaffe til kollegerne på rådsmøderne i efteråret 2009.

Da vil topmøderne ledes af en fast formand ("EU-præsidenten") og Udenrigsministerrådet af den høje repræsentant ("udenrigsministeren") som også skal være næstformand i Kommissionen.

Hvis Nice-traktaten stadig gælder, skal de to svenskere lede forhandlinger fra bordenden.

### Udløbsdatoen ifølge Fogh

Lige så klar Lissabon-traktatens skæbne er, lige så uklart er det med hensyn til en udløbsdato for de gældende spilleregler.

Med hensyn til parlamentsvalget og Kommissionens størrelse vil det i princippet være muligt at vente med en afklaring helt frem til valget i juni 2009, og ud nævnelser af den nye Kommission senere på året.

I praksis bliver det valglovene i medlemslandene som kommer til at sætte en grænse for hvor længe man kan vente på besked om hvor mange der skal vælges.

EU-embedsmænd som NOTAT har talt med, nævner den 1. maj som en realistisk deadline, men kun som et gæt.

På juni-topmødet i Bruxelles var statsminister Anders Fogh Rasmussens en af de få som talte om datoer.

Med hensyn til parlamentsvalget bliver der brug for en afklaring senest den 1. april næste år, mente Fogh Rasmussen. ♦



Det vælgerne efterlyser, er ikke endnu en ny version af Forfatningen, men derimod en ny og mere demokratisk retning for Europa.

*Hanne Dahl,  
JuniBevægelsen*



Jeg ønsker ikke et EU i to hastigheder. Jeg ønsker, at EU skal holdes samlet som en helhed.

*Anders Fogh Rasmussen,  
statsminister  
Venstre*



En sejr som bør mane til eftertanke for den EU-elite der med alle midler forsøger at gennemtvinge EU-traktaten.

*Per Clausen,  
Enhedslisten*



Der er ingen gode løsninger. Lissabon var lidt af et mirakel.

*Svend Auken,  
Socialdemokraterne*

## Danske kommentarer efter det irske nej



# Kampen om opinionen del II

Erfaringer fra sidste gang Irland stemte "forkert" giver et fingerpeg om hvad de irske vælgere kan vente sig: En stemning af krise og skyld.



*Patricia McKenna, nøgleperson i den irske EU-debat: »Vi vil få en massiv bearbejdning af folks holdninger. Man vil få os til at føle skyld og angst.«*

delsen for ja-kampagnen i 2002, forsker og politisk kommentator Brigid Laffan og kommunikationsdirektør Adrian Langan.

Deres vurdering blev udgivet tre år senere af Notre Europe (Vores Europa), en tænketank grundlagt af den tidligere kommissionsformand Jacques Delors og med økonomisk opbakning fra Kommissionen.

I dag kan analysen ("Securing a Yes: from Nice I to Nice II") læses som en opskrift på hvordan nej'et til Lissabon-traktaten skal vendes til et ja, mener Patricia McKenna, en af nøglepersonerne i den irske EU-debat.

## Den grønne trussel

Patricia McKenna var tidligere medlem af EU-Parlamentet for det – den gang – EU-kritiske parti De Grønne.

Partiet havde ifølge analysen fra Notre Europe en høj troværdighed og udgjorde den største trussel mod et ja i 2002.

I dag har De Grønne to ministerposter i den irske regering og en EU-profil som minder om SF's.

Partiet undlod at tage stilling i Lissabon-afstemningen.

Patricia McKenna var uenig med partiledelsen og anbefalede et nej. Hun er aktiv i den irske Folkebevægelse (Peoples Movement). Efter hendes mening er det

ikke en tilfældighed at De Grønne fik ministerposter efter valget i 2007.

»Det var en bevidst strategi at give plads til De Grønne i regeringen for at neutralisere partiet op til den folkeafstemning som ville komme. Det er helt tydeligt når man læser analysen fra Notre Europe,« siger hun i dag.

Analysen giver flere eksempler på hvad der fik vendt opinionen mellem 2001 og 2002.

- Der blev bevidst skabt en følelse af »national krise og usikkerhed«.
- Der blev oprettet en medieagt som »bankede løs« med korte og målrettede nøglebudskaber.
- Der blev etableret en forskergruppe som hurtigt kunne levere »intellektuelt sammenhængende« svar på spørgsmål som nej-siden rejste.

## Uorganiseret organisation

Ja-siden vandt i anden ombæring blandt andet takket være en samordnet kampagne, som bare ikke skulle fremstå som en sådan:

»Kampagnen var bevidst bygget op på den måde at hver gruppe kunne køre sin egen linje og lave sine egne aktiviteter. Det passede til idéen om en uorganiseret organisation hvor det synlige indtryk skulle være ikke at fremstå som alt for organiseret, alt for kontrolleret og alt for professionel,« skriver Brigid Laffan og Adrian Langan i analysen.

Den samme historie med en kampagne som spiller på krise og usikkerhed ser ud til at gentage sig, mener Patricia McKenna:

»Vi vil få en massiv bearbejdning af folks holdninger. Man vil få os til at føle skyld og angst, ikke mindst for de økonomiske konsekvenser. Det psykologiske pres vil tage til.«

**KAMPAGNESTRATEGI.** Først stemte 53,9 procent af de fremmødte irske vælgere nej til Nice-traktaten. Det var i 2001.

Året efter, i en ny afstemning om den samme traktat, vandt ja-siden med 62,9 procent af stemmerne.

To ting var sket i mellemtiden:

Irland fik knyttet en erklæring til traktaten om den irske neutralitet. Der blev lavet en målrettet kampagne for at vende opinionen.

Neutralitetserklæringen indeholdt egentlig ikke noget nyt:

»Erklæringen var simpelthen en konstatering af status quo, men den blev opfattet som nødvendig for at berolige dele af det irske vælgerkorps.«

Det vurderer to centrale personer i le-





### ... så kommer der en ny

På den anden side er der også opskrifter fra 2002 som ikke holder stik efter erfaringerne fra den seneste folkeafstemning.

En ofte gentaget konklusion var at en højere valgdeltagelse ville betyde flere ja-stemmer. Men i Lissabon-afstemningen den 12. juni deltog flere vælgere end i begge de to afstemninger om Nice-traktaten.

Alligevel blev resultatet et nej.

»I den kampagne vi nu har haft, ville ja-siden ikke diskutere indhold og detaljer. Men de gjorde meget ud af at kalde folk på nej-siden for sindssyge ("nutcakes"). Jeg er bange for mere fra den skuffe. Vi vinder en afstemning, og så kommer der bare en ny. Det er som om de vil slide os ned til vi ikke orker mere,« siger Patricia McKenna. ♦



## Sådan sikrer man et ja

Analysen fra tænketanken Notre Europe udmunder i otte konklusioner om hvad ja-siden lærte af sin fremgangsrige kampagne i 2002.

1. Alle kampagner har brug for en krog. Vi fokuserede på at et nej ville skade Irlands økonomiske interesser og internationale ry.
2. Medierne er det vigtigste slagfelt. Sørg for en kommunikationsstruktur som kan reagere hurtigt, letfatteligt, og kan give igen på ubøjeelig intellektuel kritik.
3. Angrib nej-siden hele tiden, særlig for at have egne ekstremistiske og ideologiske interesser. Gerry Adams (talsmand for nej-partiet Sinn Fein som støtter IRA) var en vægtig grund for middelklassen til at stemme ja.
4. Gennemfør løbende målinger af folks holdninger og tilpas kampagnen efter resultatet.
5. Det synlige billede og fornemmelse af ja-kampagnen er afgørende. Sørg for at få studenter, unge, kvinder, og handicappede i forgrunden, selv om det er noget som etablerede politikere har vanskeligt ved at acceptere.
6. Undersøg nej-gruppernes sandsynlige holdninger og politiske motiver.
7. Arbejde hårdt med hvad som er legitimt at diskutere. Brug detaljerede udspil, aggressiv optræden i medierne, og printet materiale som gentager nøglebeskeder igen og igen.
8. Brug taktikken 'lille antal, stor synlighed'. Små grupper som spreder materiale i tætbefolkede områder skaber fornemmelsen af en ægte og levende kampagne.

Kilde: Brigid Laffan and Adrian Langan: Securing a »Yes«: from Nice I to Nice II, Policy paper No 13, April 2005. [www.notre-europe.eu](http://www.notre-europe.eu)

# Bondes frygt for irsk plan B

Hvad vil den irske regering gøre for at vende et nej til et ja? EU-kritiker Jens-Peter Bonde forudser en plan, som også EU-entusiast og EU-ekspert Marlene Wind synes ser realistisk ud

**PLAN B.** »Den 16. oktober vil han komme ud fra et mødelokale efter lange forhandlinger, som i virkeligheden bare har været skinforhandlinger, og så vil han sige, at han har fået meget store indrømmelser – en rigtig storsejr!«. Det er tidligere medlem af Europa-Parlamentet, Jens Peter Bonde fra JuniBevægelsen, der taler. Og manden han taler om er den irske premierminister Brian Cowen.

Måske vil datoen for en aftale mellem Ministerrådet og Irland ikke være den 16. oktober, men en dag i december, men at forhandlingerne om indrømmelser til Irland efter afvisningen af Lissabon-traktaten ved folkeafstemningen, snart vil gå i gang, og at der ikke vil være hverken genforhandling af traktaten eller markante indrømmelser på bordet, er Jens-Peter Bonde ikke i tvivl om.

Den irske regering vil koncentrere indsatsen om at få nogle tilsagn fra de øvrige medlemslande på områder, der er nøje udvalgt, og vil hverken kræve eller få egentlige traktatændringer, mener Bonde. Han har opstillet et forventet bud på en endelig aftale mellem Irland og de øvrige

medlemslande, som kan opdeles i fem punkter.

## Fast kommissær

Det første punkt i planen er en fast kommissær. Mens den nye traktat lægger op til rotation, hvor alle lande vil være uden egen kommissær i flere år, vil Rådet reagere på den irske folkeafstemning ved at ombestemme sig. En fast kommissær til hver kan besluttes enstemmigt uden at åbne forhandlinger om traktaten. I Irland har der nemlig været højlydte protester over, at Irland under den nye ordning i Lissabon-traktaten, i perioder vil stå uden EU-kommissær. Måske vil der hertil blive oprettet en hård kerne i Kommissionen – et fast kollegium af superkommissærer med større indflydelse, hvor de store medlemslande eventuelt kan få faste pladser. Det vil sikre noget af den effektivitet, som var målet med begrænsningen af antallet.

EU-ekspert og lektor på Københavns Universitet Marlene Wind tror også en fast kommissær er tænkkelig.

»Jeg har hele tiden ment, at afviklingen af den faste kommissær var en dårlig idé.



Kommissionen bliver svækket af, at landene ikke har hver sin Kommissær«, siger hun.

## Skat

Der vil også falde en kontant indrømmelse til Irland. Bonde andet bud handler om beskatning. I den irske debat har mange påpeget, at den irske selskabsskat er meget lav, og at det har været medvirkende til at trække udenlandske virksomheder til





*De irske fiskere var en markant røst på nej-siden. Måske vil man lokke dem med lidt højere fiskekvoter, mener Jens-Peter Bonde.*

### Abort, bønder og fiskere

Den restriktive irske abortlovgivning har også været bragt ind i debatten af den katolske højrefløj. De frygter en EU-beslutning, som pålægger medlemslandene at indføre fri abort. På dette område har irene allerede en undtagelse tilbage fra vedtagelsen af Maastricht-traktaten, men Jens-Peter Bonde forventer alligevel, at abortspørgsmålet vil føre til formuleringen af en irsk særposition, så ingen er i tvivl. Det er det tredje element som Bonde forudsætter.

Det fjerde element er små økonomiske indrømmelser til irske fiskere og landmænd. Den irske premierminister lovede før folkeafstemningen et irsk veto mod internationale handelsaftaler, som går irsk landbrug imod. Sådant et veto vil ikke være muligt, mener Bonde og Wind. Derimod kan der falde andre små økonomiske indrømmelser til begge grupper. Fiskerne kan f.eks. få en større kvote.

### Tyk streg under neutralitet

Som det femte vil EU's forsvars- og sikkerhedspolitik sandsynligvis blive genstand for forhandlinger mellem Irland og de øvrige medlemslande. Ved folkeafstemningen i 2002 om Nice-traktaten blev det besluttet, at Irland ikke skal være en del af en EU-hær, men der er mange andre elementer i forsvars- og sikkerhedspolitikken, som er kontroversielle. Bonde forventer, at ministeren vil være nødt til at skærpe det irske forbehold, måske med en mulighed for også at afstå fra andre dele af forsvarspolitikken.

Marlene Wind forventer også, at forsvars- og sikkerhedspolitikken kommer op, men ser ikke den store mening i det:

»Der er jo ingen, der tvinger dem til noget som helst. Det hele afgøres jo ved enstemmighed.«

### Faglige rettigheder

Det sjette element i planen er usikkert. Det handler om faglige rettigheder. Efter tre kontroversielle domme fra EU-domstolen, som svækker fagforeningernes position, kræver irske fagforeninger styrkelse



*Jens-Peter Bonde, tidligere medlem af EU-Parlamentet for JuniBevægelsen.*



*Marlene Wind, leder af Center for EU-forskning på Københavns Universitet.*

af retten til at bruge konfliktvåbnet og til at indgå overenskomster. Den del af øvelsen forudsætter en aftale med de nye medlemslande, som ikke sympatiserer med fagforeningernes krav, så her kan det være svært at finde en løsning, mener både Bonde og Wind. En løsning kunne være, mener Bonde, at de nye medlemslande får helt fri adgang til de gamle medlemslandes arbejdsmarked mod fuld respekt for overenskomsterne, men sådan en model forudsætter et stort pres fra fagbevægelsen.

### Når nu det skal være

Marlene Wind er enig i, at Bondes forudsigelser er et tænkeligt scenario, og at helheden vil være spiseligt for Rådet.

»Den irske premierminister har jo sagt, at han ikke ønsker noget, der så meget som minder om danske forbehold, så det lyder meget sandsynligt, og spiseligt for de øvrige medlemslande«, siger hun.

Den store indrømmelse ser hun på skatteområdet, mens det øvrige hører til i småtingsafdelingen. Når det ifølge Jens-Peter Bonde er tænkeligt, at skatten vil glide ned, skyldes det, at Ministerrådet efter alt at dømmes slipper for at stå i samme situation igen.

»Hvis det er betingelserne efter den sidste folkeafstemning i deres liv, så kan de godt acceptere det. For stemningen i Ministerrådet er bestemt, at der aldrig mere skal være folkeafstemninger«, vurderer han. Om det bliver sidste gang, afhænger dog i første række af irene, og deres stemmeafgivning ved en ny folkeafstemning. ♦

Irland. På dét område, forudsiger den tidligere EU-parlamentariker, at Irland vil få en bindende beslutning om, at landet kan bevare sin lave skat. Sådant en beslutning vil betyde, at det ikke vil være muligt at harmonisere selskabsskatten på EU-niveau – et krav, der ofte har lydt fra vinstrefløjens som et modtræk til tendensen til konkurrence på lav beskatning af erhvervslivet i EU.







# EU-lederne forskanser sig

Den kendte østrigske journalist og EU-politiker, Hans-Peter Martin, er vred over reaktionerne efter det irske nej: EU's topledere er anti-europæere som lider af bunker-mentalitet, siger han.

**OUTSIDEREN.** Han er kendt af alle i Østrig, og han er kendt af enhver kollega i EU-Parlamentet, af nogle endog frygtet eller hadet. Den 51-årige østrigske journalist og medlem af EU-Parlamentet, Hans-Peter Martin, er nu løsgænger i EU-Parlamentet.

Det endte han med at blive efter at han i 2004 og 2005 afslørede kolleger i alle politiske lejre for svindel med rejsepenge og mødediæter.

Han gik ind i politik for at modvirke det højreorienterede østrigske Frihedsparti, hvor Jörg Haider i sin tid var formand. Og det lykkedes så godt at han ved det seneste EU-valg med sin egen liste med sloganet "for ægte kontrol og åbenhed i Bruxelles" overhalede Frihedspartiet.

Ny frygter han at EU-ledernes optræden efter Irlands nej til EU-traktaten igen giver masser af grobund for Frihedspartiet.

## Demokratisk nedtælling

NOTAT møder en vred og frustreret Hans-Peter Martin i Ministerrådsbygningen i Bruxelles, mens EU's stats- og regeringschefer fem etager længere oppe holder møde om det irske nej.

»Dette er virkelig en demokratisk nedtælling. Man kunne vælge at gå to veje,« siger Hans-Peter Martin.

»Man kunne sige: Her er virkelig en kæmpe chance til at tænke forfra og nyt. Efter det irske nej skulle man sige, vi har virkelig ikke et Europa som vælgerne ud over hele Europa vil acceptere. Så skulle man tilbage til tegnebrættet og tænke tingene ordentligt igennem. Det er på høje tid at indse at vi må bort fra Jean Monnet-metoden med en ikke-folkevalgt Kommission og lovgivning af embedsmænd. Jeg mener at vi skal have et Europa-Parlament

til at lovgive, som Parlamentet lovgiver i et hvert andet demokratisk system.«

## Sætter fingrene i ørerne

»Desværre går man den anden vej. Man vælger i stedet at lukke sig inde i denne bunker og siger: Vi vil hverken høre eller se – vi fortsætter bare lige ud. Man forskanser sig – det er bunker-mentalitet. Jeg er enig med ireren Declan Ganley i at det er i denne bygning de virkelige anti-europæere sidder,« siger Hans-Peter Martin, og uddeler ligeledes kritik til de over 3000 journalister, som er til stede for at følge EU-topmødet efter det irske nej:

»Bunker-mentaliteten understøttes desværre af det store flertal af de tilstedeværende medier, hvoraf mange er statslige radio- og tv-stationer. De spiller med på melodien og tænker på samme måde.«





»Det er synd for Europa. Jeg er helt sikker på at vi alle gerne vil være med i et EU hvor man får rettet op på alle skævhederne. Hvor lovgivningen er gennemskuelig, hvor tingene foregår demokratisk og ansvarligt, og hvor man kommer det utrolige pengespild og frådseri til livs. Selv i det EU-kritiske Østrig, ville man acceptere et sådant EU.«

#### Regningen kommer næste år

»Der bliver en regning at betale for EU-ledernes fremfærd. Og jeg tror den kommer allerede ved valget til EU-Parlamentet næste år, hvor man vil se mange kritikere og modstandere blive valgt,« siger Hans-Peter Martin.

»Desværre tror jeg at man kalkulerer iskoldt med denne polarisering, og at der vil komme helt usympatiske typer ind i EU-Parlamentet som Le Pen (leder af det franske parti Front National), som man så kan pege fingre ad. Til den tid vil man så sige om f.eks. en Jens-Peter Bonde at han var da egentlig en meget fornuftig kritiker, selv om man i dag gør alt hvad man kan for at latterliggøre ham.«

»Jeg er sikker på at en folkeafstemning i Østrig om Lissabon-traktaten ville give et nej, men hvis det blev lige nu, efter den behandling man giver det irske nej, ville vi komme op på 70 procent nej. Det er fordi vi netop i Østrig har forståelse for at irerne ikke bare skal køres over. Folk har ikke glemt Østrig-sagen hvor EU mente sig berettiget til at underkende en folkevalgt national regering,« siger Hans-Peter Martin, og slutter med et dybt suk:

»Jeg gik ind i politik netop for at modvirke Jörg Haiders Frihedsparti, men desværre tror jeg at hvis vi havde valg lige nu, så ville Frihedspartiet få stemmetal lige i hælene af de to store partier. Det samme vil formentlig ske til næste års valg til EU-Parlamentet.« ♦



#### Blå bog

Hans-Peter Martin, født 1957, Dr. jur. og mangeårig journalist blandt andet for det tyske magasin Der Spiegel, forfatter til flere bøger, mest kendt er »Globaliseringsfælden« fra 1994. Medlem af EU-Parlamentet siden 1999, hvor han blev valgt ind for Socialdemokraterne. Uenigheder førte til et brud, og i 2004 stillede han op på sin egen liste og fik 14 procent af stemmerne og to mandater valgt, mere end De Grønne og det højreorienterede Frihedsparti.

Offentliggjorde i 2004 og 2005 afsløringer af EU-politikere der skriver sig på mødelisten og hæver rejsepenge og mødediæter uden at deltage i møderne. Formanden ønskede at klare problemerne internt, og mødelisterne blev herefter oplaceret til et ikke offentligt tilgængeligt rum. Afsløringerne gjorde Hans-Peter Martin upopulær i alle politiske lejre, og han er nu løsgænger i EU-Parlamentet.



# Irske fagforeninger kræver rettigheder

Domme fra EU-domstolen overbeviste irske fagforeninger om, at traktaten ikke ville sikre strejkeret og overenskomster. Nu vil de bruge nej'et til at styrke faglige rettigheder i hele EU.



**FAGBEVÆGELSEN.** Den irske arbejderklasse stemte nej til Lissabon-traktaten, og en del af årsagen var EU's angreb på faglige rettigheder – et problem som også har vakt debat i Danmark. I de fattigste kvarterer faldt traktaten med op mod to tredjedele, og blandt årsagerne var en kampagne iværksat af en række fagforeninger og -forbund. Den stemme på nejsiden var stærk nok til at gøre indtryk på den irske premierminister Brian Cowen. På EU-topmødet den 20. juni sagde han:

»Store dele af fagbevægelsen er bekymrede over manglen på balance mellem faglige rettigheder og markeds kræfterne.«

Det er især en række domme fra EF-domstolen, som har gjort stort indtryk på den grønne ø, og som har knust irske forhåbninger om at EU ville komme de trængte hjemlige fagforeninger til undsætning. Står det til to af hovedpersonerne i den irske fagforeningskampagne, skal resultatet af folkeafstemningen bruges til at ændre EU-reglerne, så de faglige rettigheder styrkes.

### Domme afgørende

Blandt de første fagforbund som kastede sig ind i en kampagne for et nej til traktaten, var Unite, som har 60.000 medlemmer i både den private og den offentlige sektor.

»Vi læste traktaten og sammenholdt den med dommene fra EU-domstolen, og konkluderede at traktaten ville rulle faglige rettigheder tilbage i hele EU,« siger formanden for Unite, Jimmy Kelly.

Det er især dommen i den såkaldte Vaxholm-sag, som har påvirket den irske fagbevægelse. Den fjernede muligheden for at kræve samme løn- og arbejdsforhold for udstationerede udenlandske arbejdere som for indenlandske. Sammen med to andre domme, kaldet Viking- og Rüffertdommene, har den ændret mange fagforeningers syn på EU og på EU-lovgivningen. De tre domme havde derfor afgørende betydning for at de irske fagforeninger gik ind i en kampagne mod Lissabon-traktaten, mener Jimmy Kelly. Fagforeningerne i Irland har i forvejen meget svært ved at håndtere den store tilgang af østarbejdere fra de nye EU-medlemslande til det irske arbejdsmarked, og slås med en irsk lovgivning som giver fagforeningerne dårlige betingelser. Det har hidtil været et udbredt standpunkt i Irland at EU-reglerne skal hjælpe de irske fagforeninger med at opnå flere rettigheder.

### Ubrugeligt charter

Således satte flertallet i det irske LO da også lid til at den nye traktat ville give flere rettigheder – en påstand som Jimmy Kelly ikke giver noget for.

»De tror det såkaldte Charter for Grundlæggende Rettigheder i traktaten vil give ret til at indgå overenskomster, men det er jo blevet afvist af EF-domstolen,« siger han med henvisning til en vigtig dom fra den øverste myndighed i EU.

Charteret for Grundlæggende Rettigheder rummer en artikel som fremhæver retten til »kollektive kampskridt«, herunder strejke, og til at indgå kollektive overenskomster. Problemet er, mener Jimmy Kelly, at den del af traktaten blev vurderet af EU-domstolen da den afsagde dom i Vaxholm-sagen, og her tillagde dommene den ikke nogen betydning. Dermed væltede mange irske fagforeningers forestilling om at traktaten kunne bruges til at beskytte og udbygge deres egne rettigheder.

### Lakmestesten

Den faglige kampagne tog et stormskridt fremad da det største forbund SIPTU med 250.000 medlemmer sluttede sig til nejsigerne få dage før afstemningen.

Under kampagnen udfordrede SIPTU den irske regering ved at spørge om EU-reglerne ikke påbyder mere fagforeningsvenlige regler end de gældende regler i Irland. Da svaret udeblev, anbefalede SIPTU et nej ved folkeafstemningen. SIPTUs beslutning skal også ses på baggrund af den store betydning tilstrømningen af arbejdskraft fra de nye medlemslande har i Irland:

»En del af beslutningen traf vi på baggrund af vores erfaringer de seneste 4-5 år hvor vi har følt os bedraget af den irske regering. Vi var blevet stillet i udsigt at vi ville få bedre regler om sikkerhed i ansættelsen, men der skete intet, og det har haft grumme konsekvenser. Dele af det irske arbejdsmarked er blevet et barskt kødmarked hvor migrantarbejdere let har kunnet underbyde irske arbejdere,« siger formanden for SIPTU, Jack O'Connor, der også er næstformand for det irske LO.



»Stem nej. Lissabon-traktaten er dårligt nyt for arbejdere. Sig nej til lav løn, billig arbejdskraft, færre rettigheder på arbejdet. Stands kapløbet mod bunden, sig nej til Lissabon-traktaten.»

### Ryan Airs Europa

Med SIPTUs anbefaling af et nej, kom den faglige kampagne til at stå meget stærkt. Med SIPTU, Unite og en række andre mindre forbund og fagforeninger, organiserer de faglige organisationer som anbefalede et nej, de fleste af de ca. 600.000 medlemmer af det irske LO. Jack O'Connor understreger at hans forbunds afvisning af traktaten ikke er en afvisning af EU:

»Vi er varme tilhængere af et socialt Europa. Et Europa som ligger i forlængelse af vores egen uafhængighedserklæring fra 1916, og af Jacques Delors' (Kommissionens formand 1985-95, red.) visioner fra 80'erne. I stedet er vi ved at få et Europa som kun opfylder Ryan Airs drømme,« siger han med henvisning til det irske luftfartsselskab som har ry for at byde deres ansatte elendige vilkår, og for at bekæmpe enhver organisering af de ansatte.

### En traktatændring

Den næste opgave for de irske fagforeninger er at omsætte resultatet af folkeafstemningen til reelle forbedringer. Det vil de irske fagforeninger have den europæiske fagbevægelse til at hjælpe med:

»Vi håber virkelig fagforeningerne i EU fortsættes næste side...

...fortsat fra forrige side

opfatter det irske nej som en kærkommen lejlighed til at fremme vores krav om faglige rettigheder – ikke bare i Irland, men i hele EU,« siger Jimmy Kelly.

Det konkrete forslag er at få indsat en social klausul i traktaten. Forslaget til en »social klausul« i EU-traktaten blev fremsat af Den Europæiske Faglige Sammenslutning (EFS, ofte kaldet Euro-LO) i april i år. Forslaget er såre enkelt: Det skal sikre at ingen EU-regler kan bruges til at begrænse de faglige rettigheder, først og fremmest konfliktretten og retten til at indgå overenskomster. Forslaget er et svar på de tre domme fra EF-domstolen, og har længe været en del af både den svenske og den danske debat.

Også i de to skandinaviske lande har mange fagforeninger rejst kravet om en ændring af traktaten efter samme opskrift, herhjemme særligt kampagnen »Fingrene væk!« som LO i de danske storbyer og fagforeningssammenslutningen Fagligt Ansvar står bag.

### Kampen om nej'et

Det bliver dog ikke ligetil for de irske fagforeninger at få de faglige rettigheder ind på dagsordenen efter det irske nej. Mange irske aktører er rykket ud med deres forskellige forslag til hvordan den irske afvisning af traktaten skal forstås, og på nej-siden konkurrerer flere forskellige synspunkter. Jack O'Connor er chokeret over debatten efter nej'et hvor han ikke genfinder de argumenter han selv mødte på arbejdspladserne før folkeafstemningen. Han synes endda at debatten efter afstemningen er mere bemærkelsesværdig end afstemningen selv.

»De argumenter vi hørte for et nej, var aldrig om tabet af en fast irsk EU-kommis-sær eller om at bevare den lave irske selskabsskat. Vi talte med tusinder af arbejdere under kampagnen, de fleste af dem tillidsmænd. Og vi oplevede at langt de fleste giver EU ansvaret for de svære betingelser på det irske arbejdsmarked, også på områder hvor ansvaret faktisk er den irske regerings.«

O'Connor er bekymret for om det bliver en bestemt del af nej-kampagnen der kommer til at stille betingelserne. Særligt frygter han den irske millionær Declan Ganley og hans kampagneorganisation Libertas, som især appellerede til middelklassevælgerne op til folkeafstemningen:

»Ganley og Libertas ligger til højre for hunnernes kong Attila. De synes snarere arbejdere har for mange rettigheder end for få,« siger han. ♦



# Østarbejdere presser irske

Den irske økonomis tilbagetur er en stor udfordring for fagforeningerne. Deres modtræk er at kræve faglige rettigheder.

**INDVANDRING.** De irske fagforeninger frygter den nære fremtid. Dampen er ved at gå af den irske økonomi, arbejdsløsheden er stigende, og en stor gruppe migrantarbejdere fra de nye EU-medlemslande lægger lønnen under pres. Øverst på fagforeningernes ønskeseddel står derfor de faglige rettigheder, herunder reglerne om anerkendelse af fagforeninger.

### 100.000 østarbejdere

Tiden siden 2004 har nemlig budt på en kæmpe udfordring for de irske fagforeninger. Irland var ét af de lande som åbnede for migrantarbejdere fra de nye medlemslande uden forbehold, og da Irland var kendt som et vækstlokomotiv i fremdrift, valgte mange den vej. I rapporten Irish

Labour Market Review 2007, skønnes det at ca. 100.000 fra de nye medlemslande arbejder i Irland. På ti år er den udenlandske andel af arbejdsstyrken vokset fra 2 til 16 procent af en arbejdsstyrke på 2,1 millioner. Mens fagforeningerne jævnlige hyl-der migrantarbejderne for deres bidrag til den irske økonomi, og hele tiden er på vagt over for udnyttelse af migrantarbejdere, er også bekymringen for irske lønmodtagere stor.

### Massedemonstration mod udnyttelse

I perioden siden Irland åbnede for arbejdskraft fra de nye medlemslande, har det ikke skortet på eksempler på grov udnyttelse af øst- og centraleuropæere i Irland.





# fagforeninger

Mest kendt er konflikten på et irsk færageselskab i 2005 hvor Irish Ferries fyrede 540 irere, og ansatte baltere i stedet – til en løn på omtrent 30 kroner i timen. Det vakte furor i Irland langt ud over fagforeningernes rækker, og fik hele 168.000 mennesker til at gå i demonstration i seks byer i december 2005. Irish Ferries måtte bøje sig på flere punkter, men konflikten hindrede ikke mange andre irske arbejdsgivere i at gøre omtrent det samme. Siden har beretninger om grov udnyttelse af øst-arbejdere været hverdag, og lønniveauet i Irland er under pres.

## Udlændinge tager flest jobs

Ifølge en undersøgelse fra forskningsinstituttet ESRI fra april i år får lønmodtagere fra de nye medlemslande 10-18 procent mindre i løn end deres irske kolleger i samme fag, størst er forskellen blandt de

højtuddannede. Og situationen vil blive skærpet fremover. Det går nemlig ikke så godt med den irske økonomi, og udsigterne er negative. Ifølge ESRI vil væksten i år være på 1,6 procent, og det er det laveste siden 1988. Ifølge statistik fra Central Statistics Office er arbejdsløsheden jævnt stigende, og nåede i maj i år 5,4 procent – det højeste siden 2000, og med udsigt til at udviklingen fortsætter. Dermed skærpes også konkurrencen om jobs, og statistikken peger i øjeblikket på en klar vinder. Quarterly National Household Survey fra den 5. juni i år, viser, at 90 procent af de nye jobs i Irland besættes af ikke-irere.

## Krav om rettigheder

Fagbevægelsens vigtigste modtræk er at skærpe kravet om faglige rettigheder, og der er nok at slås for. I Irland er det ikke så lige til at opnå anerkendelse som fagfor-

ening. Irsk ret anerkender nemlig også »faglige organiseringer« der er oprettet af arbejdsgiverne, selv når de ansatte er medlem af en fagforening, og vil have denne til at repræsentere dem ved forhandlinger om løn- og arbejdsforhold. Irland er desuden det land i EU hvor det er lettest at fyre ansatte, og fagligt aktive nyder ikke den samme beskyttelse som i f.eks. Danmark. Selv om fagforeningernes medlemstal er vokset siden 2004, er procentdelen af fagforeningsmedlemmer på det irske arbejdsmarked faldet. Svaret på den udvikling er ifølge Jack O'Connor fra det største irske fagforbund SIPTU at udvide fagforeningernes ansvar ud over medlemskredsen:

»Vi har ikke råd til den luksus kun at tage os af vore egne medlemmer, og glemme alle andre. Det ville være opskriften på en katastrofe.« ♦



# Irlands neutralitet på spil

Modstand mod en militariseret Europæisk Union fik mange vælgere til at stemme nej.

**NEUTRALITET.** Lissabon-traktaten fører til militarisering af EU og vil underminere Irlands neutralitet. Derfor nej!

Sådan lød opråbet fra den irske fredsbevægelse Peace and Neutrality Alliance (PANA), en koalition af 26 medlemsorganisationer og en af kampagnegrupperne på nej-siden. Og der er bred enighed om at spørgsmålet om at bevare Irlands neutralitet, stillet over for de forsvarspolitiske nyskabelser i Lissabon-traktaten, var en vigtig grund til at så mange stemte nej.

Irland er ikke medlem af NATO og har siden landets selvstændighed i 1922 tradition for at holde sig uden for militære alliancer. Irske soldater kan i henhold til lovgivningen kun sendes ud på opgaver i andre lande hvis der foreligger en godkendelse fra parlamentet, fra regeringen – og fra FN.

## Ja-siden: Vi bestemmer selv

Udenrigsminister Micheál Martin og andre i ja-kampagnen hævdede at traktaten ikke på nogen måde anfægtede denne neutralitet. De henviste særligt til den irske grundlovsændring fra 2002 som forbyder Irland at gå med i et fælles EU-forsvar. Desuden fremhævede de at der til traktaten er knyttet en erklæring som garanterer Irlands neutralitet.

Lissabon-traktaten indfører en ny solidaritetsklausul som forpligter medlemsstaterne at komme hinanden til undsætning med alle midler, herunder militære, i tilfælde af et terrorangreb. Men traktat-tilhængerne forsvarede sig med at der i en tilknyttet erklæring står at dette ikke må anfægte medlemsstaternes ret til at vælge de mest passende midler til at opfylde deres solidaritetsforpligtelse.

»Det er vigtigt at understrege at de afgørende beslutninger om EU's fælles sikkerheds- og udenrigspolitik og forsvarsspørgsmål skal tages i enstemmighed.« sagde Eamon Gilmore fra Labour Party da han under kampagnen kom med et længere notat som skulle gendrive nej-kampagnens påstande.

## Kræver ”dansk” protokol

Men det overbeviste hverken fredsbevægelsen eller vælgerne. Uanset erklæring om Irlands neutralitet eller hvordan stemmereglene er skruet sammen, så vil traktaten trække Irland ind i en stadig mere militariseret Union, mener formanden for PANA, Roger Cole.

Det er efter hans mening en nødvendig konsekvens af traktatens målsætning om et fælles forsvar, og redskabet hertil vil



blandt andet være det fælles forsvars-agentur.

Kravet fra PANA er derfor en juridisk bindende protokol til traktaten som direkte undtager Irland fra beslutninger, deltagelse og finansiering af militære aktioner, altså et forsvarsforbehold i stil med det danske.

»Det er det absolutte minimum, så må vi se på det derefter,« siger Roger Cole på spørgsmålet om det er tilstrækkeligt til at kunne anbefale et ja til traktaten.

Tror du den irske regering kan forhandle sig frem til en sådan protokol?

»Det aner jeg ikke, for regeringen aner ikke engang selv hvad den vil. Men et eller andet er de nødt til at komme op med, når befolkningen så massivt underkender den politiske elite.«

### Nice-traktaten

Spørgsmålet om et fælles EU-forsvar og Irlands neutralitet var også det centrale spørgsmål da irerne stemte om Nice-traktaten i 2001. Det førte til en EU-erklæring om respekt for Irlands neutralitet og en tilføjelse til den irske grundlov om at Irland ikke kan stille tropper til rådighed for en EU-hær. På den baggrund lykkedes det regeringen at få et flertal for Nice-traktaten året efter.

PANA opfordrede til et nej både i den første og den anden Nice-afstemning, selv om Roger Cole ser grundlovsændringen som en klar sejr for fredsbevægelsen.

Men samtidig mener han at Irlands neutralitet er hullet som en si.

»Den afgørende forskel mellem dengang og nu er Irakkriegen. Irland er blevet en integreret del af Bush's krigsmaskine,« påpeger han og henviser til at den irske regering har givet tilladelse til, at lufthavnen i Shannon i det vestlige Irland er blevet brugt som transit for over en million amerikanske soldater på vej til krigen i Irak.

Lufthavnen er også under kraftig mistanke for at være mellemstation for hemmelige CIA-fangetransporter, og fredsaktivister har i årevis ført kampagne mod anvendelsen af lufthavnens faciliteter til USA's krige i Irak og Afghanistan.

### Med i EU-kampgrupper

Og på trods af grundloven er Irland allerede godt på vej til at deltage i EU's militære samarbejde, mener Roger Cole.

Her tænker han især på de såkaldte kampgrupper (battle groups), som kan rykke ud med 5-10 dages varsel efter beslutning i EU's Ministerråd.

## Lissabon-traktaten og militarisering

Traktatens målsætning er en gradvis udformning af en fælles forsvarspolitik som »vil føre til et fælles forsvar, når Det Europæiske Råd med enstemmighed træffer afgørelse herom«. I den nuværende traktat hedder det mere forsigtigt: »vil kunne føre til et fælles forsvar, hvis Det Europæiske Råd træffer afgørelse herom«.

Nyt i Lissabon-traktaten er også:

- 1) Institutionelle ændringer som giver EU mere vægt i internationale forhold, herunder udnævnelse af en EU-udenrigsminister (med betegnelsen "højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik"), og oprettelse af tilhørende udenrigstjeneste.
- 2) Det Europæiske Forsvarsagentur skrives ind i traktaten. Agenturets formål er at fremme våbenindustrien og at hjælpe med udviklingen af EU's forsvarskapacitet.
- 3) Forpligtelse til, i tilknytning til Agenturet, at forbedre den militære kapacitet.
- 4) Udvidelse af de forsvarspolitiske opgaver til at omfatte bekæmpelse af terrorisme, herunder støtte til tredjelande, og aktioner til at forebygge konflikter.
- 5) Nyskabelsen »permanent struktureret samarbejde« åbner mulighed for at mini-militæralliancer kan etableres inden for EU's strukturer til at udføre de mere "krævende" missioner.
- 6) Solidaritetsklausul som forpligter alle medlemsstater til at komme hinanden til undsætning i tilfælde af terrorangreb, natur- eller menneskeskabt katastrofe.



Efter et par timers debat vedtog et enigt parlament – med undtagelse af 12 medlemmer – i juli 2006 at Irland deltager i den nordiske kampgruppe sammen med Sverige, Estland og Norge.

Problemet var bare at Irland – som det eneste land i EU – kræver et FN-mandat for at sende sine soldater i aktion. Det gør deltagelse i kampgrupperne besværlig.

Derfor vedtog man en lov som giver lov til at indkalde og afsende, men ikke indsætte irske soldater.

De skal stå på sidelinjen af en væbnet konflikt og vente på en FN-godkendelse for at gå i kamp.

»En bizar løsning og en klar udvanding af kravet om et FN-mandat,« siger Roger Cole. ♦



Lufthavnen i Shannon i det vestlige Irland er blevet brugt som transit for over en million amerikanske soldater på vej til krigen i Irak.



## Irerne er glade for EU



Irland stemte ikke nej til Lissabon-traktaten fordi de vil ud af EU. Tværtimod, så er irerne blandt de mest EU-begejstrede.

Eurobarometers seneste måling fra juni 2008 placerer Irland på en 2. plads over medlemslande hvor befolkningen mener at EU-medlemskabet er en god ting. 73 procent af irerne svarer ja til dette. Det er på niveau med Luxembourg og kun overgået af hollænderne hvor 75 procent siger ja.

Sammenlignet med en tilsvarende måling for et år siden er begejstringen for EU-medlemskabet dog faldet både i disse tre lande og i EU som helhed. Faldet er størst i Grækenland, Frankrig og Italien. For EU som helhed er der sket et fald fra 58 til 52 procent. I Danmark siger 65 at medlemskabet er en god ting mod 69 procent sidste år.

# Irsk landmand fik gennemtvunget afstemning

Med tre stemmer mod to fastslog den irske højesteret i 1987 at afgivelse af suverænitet til EU krævede afstemning.

**IRSK E AFSTEMNINGER.** Næst efter Schweiz og Italien er Irland det land i Europa der har holdt flest folkeafstemninger. Siden 1937 har der været holdt afstemninger om en lang række spørgsmål, deriblandt dødsstraf, skilsmisse og abort.

Men først i 1987 blev det fastslået at også ændringer i EU's traktater skal til folkeafstemning.

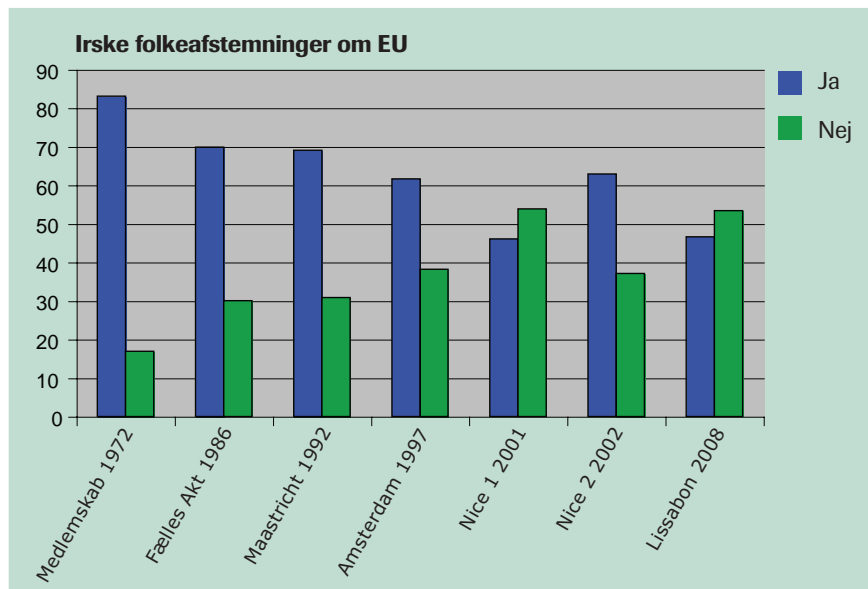
Det skete da den irske landmand Raymond Crotty lagde sag an mod den irske statsminister, fordi hans regering havde godkendt Den Fælles Europæiske Akt (som i Danmark blev kaldt for EF-pakken).

Crotty vandt sin sag. Den irske højesteret fastslog med dommerstemmerne 3-2, at akten forringede den irske regerings mulighed for at føre landets udenrigspolitik – en mulighed som ifølge den irske grundlov alene skal tilhøre regeringen.

Derfor skulle de irske vælgere ved en folkeafstemning afgøre om grundloven kunne ændres på en sådan måde, at traktaten kunne godkendes.

### Fire afstemninger – fra ja til nej

Crotty fik sin afstemning, men han vandt den ikke. For på den tid var der et sikkert flertal i Irland for EU – eller som det den-



gang hed: EF. Det gjaldt allerede ved afstemningen om tilslutning til EU i 1972, hvor 83,1 procent af de irske vælgere stemte ja, mens kun 16,9 procent stemte nej.

Først med Nice-traktaten i 2001 lykkedes det modstanderne at få flertal med 53,9 procent af stemmerne, mens tilhængerne fik 46,1 procent. Det fik regeringen til at udskrive en ny afstemning i 2002 som blev knyttet til en erklæring om Irlands militære og udenrigspolitiske selvstændighed. Denne gang havde regeringen heldet med sig. Valgdeltagelsen steg, ganske vist kun til 49,5 procent, men næsten alle de nye vælgere stemte ja. ♦





# Den katolske

Organisationen C6oir ser generelt EU som ugudelighedens h6jborg.

**YNDLINGSOFFERET.** Organisationen C6oir fik mange sk6eld ud for at h6vde at det irske abortforbud og den lave irske selskabsskat kunne blive undermineret, og den blev p6ast6at ekstrem h6jreorienteret. Sandt er det n6ermere at den blot er temmelig katolsk, og det er der ikke noget m6erkeligt i, n6r det g6elder Irland.

P6a organisationens hjemmeside [www.lisbonvote.com](http://www.lisbonvote.com) kan man blandt andet finde "katolske v6elgeres guide" til EU. Her frar6ades gode katolikere at stemme for EU, og der opremses stribevis af eksempler p6a EU's indblanding i moralske og etiske sp6orgsm6al, som C6oir rettelig mener h6rer hjemme i medlemslandene.

NOTAT m6oder den energiske hovedtalsperson, Richard Greene, da han utr6ætligt g6ar rundt ved EU-topm6ødet og fors6oger at komme i kontakt med Bruxelles-pressefolkene med sit materiale om det irske nej og hvad der efterf6lgende b6or ske.

Richard Greene er uddannet psykolog fra Trinity College og tidligere byr6adsmedlem for De Gr6ønne, og han er ovenud tilfreds med C6oir-organisationens kampagne:

»Vi startede for 6 m6aneder siden med at holde 15 informationsm6øder rundt om i landet, ogs6a for at mobilisere aktive i kampagnen. Det mest succesfulde i kampagnen var vores plakater,« fort6eller Richard Greene. ♦

*Richard Greene, talsperson for de katolske nej-sigere, tog til EU-topm6øde ugen efter for at forklare Bruxelles-pressefolkene om det irske nej og dets konsekvenser.*

# Den saglige

Den eneste irer i EU-Parlamentets EU-kritiske gruppe-  
ring fik stor succes med sit website om Lissabon-  
traktaten med 280.000 bes6ogende i den sidste m6aned.

**OPLYSEREN.** Hun taler lavm6elt, men ordene kommer pr6ecist og uden t6oven. Det er sv6ært at forestille sig den lille spinkle kvinde komme i klammeri med nogen. Ikke desto mindre er det n6asten hvad der sker, da ireren og nej-sigeren Kathy Sinnott afl6egger EU-topm6ødet bes6og for at bevidne den irske regerings m6øde med Bruxelles-pressen ved EU-topm6ødet i juni.

Journalisten fra den statslige irske TV-kanal, RTE, smider hende ud fra pressem6ødet. »Politikere har ikke ret til at v6ære her, det er kun for pressen,« hv6eser han.

Optrinnet er symptomatisk, mener Sinnott:

»Alle medier var helt og holdent p6a ja-kampagnesiden,« siger Sinnott til NOTAT.

»Nu vil de have eneret p6a at tolke nej'et, og derfor bryder de sig ikke om at vi her f6ar f6irsteh6andskendskab til vores regerings optr6æden i Bruxelles.«

Sinnott er tidligere medlem af regeringspartiet og blev ved valget i 2004 valgt ind i EU-Parlamentet som uafh6engig kandidat. Hun havde de v6elgere i fokus som godt ville kende indholdet af traktaten. Sammen med hendes tidligere gruppeformand, Jens-Peter Bonde fra JuniBev6ægelsen, drev hun hjemmesiden [www.euinfo.ie](http://www.euinfo.ie) som mere end 280.000 irere bes6ogte p6a bare en m6aned for bl.a. at downloade selve traktaten i en l6eservenlig udgave. ♦

*Kathy Sinnott s6ogte at udbrede kendskabet til traktatens indhold i t6et samarbejde med kollegaen Jens-Peter Bonde.*



# Manden i midten

**EUROPÆISK NEJ.** Hvor mange millioner har i sin private pengetank, ved ingen. Men nogle af dem er gået til at finansiere den nej-kampagne som fik størst betydning for det irske nej.

Declan Ganley er den ukronede nej-konge, og er som sådan ganske atypisk, både efter irske og efter danske forhold. Han er fra erhvervslivet, som også i Irland er meget positiv over for EU.

Det er Declan Ganley også.

Han har stemt ja til alt i forbindelse med EU, kalder sig "EU-entusiast" og står med egne ord "fuldt bag idéen om at udvide og udbygge Unionen".

Men så kom Lissabon-traktaten. Der stod mange ting i traktaten, blot stod der ikke noget om kontrollerbart demokrati og ansvarlig regeringsførelse, siger han.

Når Europa skal bygges op, skal det være demokratisk og kontrollerbart, og derfor besluttede Ganley at kaste sin energi og nogle af sine sparepenge ind for at standse Lissabon-traktaten og grundlagde kampagne-organisationen Libertas.

## Ukontrollerbar regeringsførelse

At Declan Ganleys argumenter imod Lissabon-traktaten handler om demokratisk

kontrol, har sin særlige forhistorie. Som 19-årig rejste han til Sovjet i 1988 og så Sovjetunionen bryde sammen, og lærte der alt om "ukontrollerbar regeringsførelse". Han var forretningsmand og købte råstoffer til faldende rubel-priser og solgte dem til Vesten. Der fik den unge mand sine første kommercielle gevinster. Så rejste han til Letland og etablerede skovdrift. Siden startede han bredbåndsvirksomheder i 12 europæiske lande og solgte dem igen. Så lærte han af den 11. september 2001, at der ville komme et stort marked for kommunikationsudstyr under kriser og tsunamier, og han skabte virksomheden, Rivada Networks.

Ganley har haft travlt, og er trods sine kun 39 år en selvskabt multimillionær, som nu bor langt ude på landet i det vestlige Irland med sin kone og sine fire børn.

## De undskylder nej'et

Declan Ganley er stærkt kritisk over for den irske regerings optræden ved EU-topmødet ugen efter nej'et:

»Regeringen er nærmest undskyldende for det faktum at vi stemte nej. Den skulle i stedet have insistet på at ratifikationen ikke kunne fortsætte. Den skulle have sagt at Lissabon-traktaten er død,« siger Ganley til NOTAT.

Han afviser blankt anklager om at irerne skulle have talt om alt andet og stemt nej til alt andet end selve traktaten:

»Really bullshit,« udbryder han (virkelig nonsens og vrøvl, red.)

»Vi var de ledende i kampagnen, det anerkender alle, og man kan jo bare tage et kig på vores hjemmeside, og se vores kampagnetemaer.«

## Kræver ændring af traktaten

»Nej'et var ikke anti-europæisk. Men at man beslutter blot at fortsætte ratifikationen viser at Traktatens natur ikke kun er udemokratisk, men ligefrem er anti-demokratisk.«

Libertas udpegede til sin kampagne otte grunde til at stemme nej til Lissabon-traktaten. Alle otte grunde bærer to karakteristika: 1) De er centrale dele af Lissabon-traktatens ændringer af spillereglerne i EU, 2) De er ikke specielt irske, men kunne være gældende argumenter i alle andre lande.

Netop de to karakteristika gør det svært for den irske premierminister og kolleger i det øvrige EU at få ændret Liberta's nej til et ja. Skal de otte grunde til at stemme imødegås, kræver det at Lissabon-traktaten genforhandles.

»Libertas mener grundlæggende at EU-lederne skal tilbage til tegnebordet. Vi bør have en traktat som er kort og præcis og som alle kan forstå, og så skal den sendes til folkeafstemning i alle EU-landene,« pointerer Ganley.

## Vil være aktiv ved næste valg

»Men det som hidtil har været fremme i debatten om en eventuel omafstemning i Irland, har jo bare været den samme traktat. Jeg kan love for at hvis de blot vender tilbage med den samme traktat en gang til, så vil de få et endnu større nej,« siger Ganley, og kræver reelle reformer af Lissabon-traktaten:

»Hvis de for eksempel dropper den

## Libertas 8 grunde til at stemme nej

Lissabon-traktaten

- 1) - skaber en ikke-valgt EU-præsident og udenrigsminister
- 2) - halverer Irlands stemmevægt og fordobler Tysklands
- 3) - afskaffer Irlands EU-kommissær i perioder á 5 år
- 4) - åbner døren til indblanding i skat og andre økonomiske nøglespørgsmål
- 5) - afgiver magten på 60 områder til beslutning i Bruxelles
- 6) - giver enemagt til Bruxelles over international handel og udenlandske direkte investeringer
- 7) - fastlægger EU-lov til at være overordnet irsk lov
- 8) - traktaten kan ændres uden yderligere folkeafstemning.



Den succesrige forretningsmand Declan Ganley var hovedfiguren i Irlands nej-kampagne. Hvis de kommer tilbage uden at gøre noget ved det centrale udemokratiske underskud i traktaten, vil de få et endnu større nej, siger han til NOTAT, og bebuder at fortsætte opgøret ved valget til Europa-Parlamentet næste år.

ikke folkevalgte europæiske præsident, hvis de dropper stemmereglerne, hvis de dropper udelukkelsen fra Kommissionen, så får vi måske noget, jeg ville kunne sige ja til,« siger han, men ved godt at beslutningen på EU-topmødet om at fortsætte med Lissabon-traktaten måske gør projektet med at få den af bordet svær. Derfor truer han nu med at udvide kamppladsen til hele Europa:

»I Libertas vil vi arbejde på at ændre spillet lidt. Vi er ved at undersøge og overveje at lave en fælles europæisk kampagne med den idé at vi kan gøre næste års valg til Europa-Parlamentet til en slags folkeafstemning om Lissabon-traktaten.«

»Jeg ved ikke om Libertas selv vil stille lister op, men måske kan vi støtte de lister, som vil medvirke til at få fremkaldt aflysningen af Lissabon-traktaten,« siger Ganley. ♦

*»At man beslutter blot at fortsætte ratifikationen viser at Traktatens natur ikke kun er udemokratiske, men ligefrem er anti-demokratiske,« siger lederen af nej-kampagnen Libertas, Declan Ganley.*



# ”Kosmetiske ændringer er ikke nok”

Sinn Féin's nej bliver ikke til et ja uden genforhandling af traktaten.

Der skal være ”bevægelse” på hele 17 punkter, før det eneste nej-parti vil overveje sin afvisning af traktaten.

Han taler som et maskingevær. To uger efter den irske folkeafstemning lyder Eoin Ó'Broin som om han stadig er engageret i en hektisk kampagne. Det er han faktisk også, men målet er ikke længere at vinde befolkningen, men at køre hans parti i stilning til at få indfriet politiske krav efter det irske nej. Ó'Broin er nemlig chef for Europa-politik i det irske parti Sinn Féin, og partiet har nu fremlagt sine ambitioner i et papir på 31 sider med konkrete krav på sytten områder. Og partiet har en vigtig position. Det fik et skuffende resultat ved seneste parlamentsvalg i 2007 med kun 6,9% og bare 4 pladser ud af 166 i parlamentet, men som det eneste parti i parlamentet, er det en faktor, som er svær at se helt bort fra.

## En bedre traktat

Sinn Féin er et etableret parti i Republikken Irland, men har sin hovedbastion i Nordirland, og er kendt for tilknytningen til IRA. Derfor har der været lange perioder, hvor næsten ingen ville tale med Sinn Féin. I dagene efter det irske nej, er det meget anderledes. Kunne Sinn Féin komme på ja-holdet med nogle indrømmelser, ville et samlet parlament stå bag traktaten. NOTAT vil derfor vide om en række irske særordninger på Sinn Féin's hjertesager kunne få partiet til at svinge over.

»Nej, det kommer slet ikke på tale. Vi vil ikke nøjes med irske undtagelser eller kosmetiske ændringer i traktaten. Vi vil have rigtige fremskridt, både for Irland og resten af EU«, siger Eoin Ó'Broin.

Han fastholder, at der er mulighed for at få ”en bedre handel”, og med det mener han også ”en bedre traktat”.

## Ingen forhandlinger med regeringen

Problemet for Sinn Féin er dog, at mens verdenspressen og mange andre står i kø for at høre om partiets holdning, så forventer Ó'Broin ikke, at regeringen vil snakke seriøst om de næste skridt.

»Vi forventer slet ikke forhandlinger mellem nej-siden og regeringen. Vi regner med, at regeringen vil sondere nej-siden, overveje hvilke argumenter, der blev fremført med størst vægt af nej-siden, og derefter vil de selv finde ud af, hvilke argumenter, de vil tage hensyn til, når de skal diskutere en løsning med de øvrige EU-lande«.

Dermed har den irske regering fat i den lange ende i den kommende tid, og det gør det meget svært for nej-siden at sætte dagsordenen og at opstille klare krav. Nej-siden er mangfoldig, og den mangfoldighed står i vejen for fælles krav.

»Der bliver ikke opstillet fælles krav fra nej-siden. Vi er for forskellige. Venstrefløjen på nej-siden har haft et tæt samarbejde, men der er ikke udsigt til, at vi kan blive enige med det højreorienterede Libertas om

noget, og vi vil slet ikke have noget at gøre med abortmodstanderne i Coir-kampagnen«, siger Ó'Broin.

## Bred vifte af krav

Sinn Féin's sytten punkter kommer langt omkring. Partiet kræver bl.a. beskyttelse af den offentlige sektor mod udlicitering, krav om retfærdig handel med u-landene, og det skal ske gennem reformer af reglerne for EU's handelspolitik. De vil have ændringer i EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik væk fra Lissabon-traktatens ”militarisme”, irsk udmeldelse af atomkraftsamarbejdet Euratom, og styrkede faglige rettigheder. Alle disse krav vidner om Sinn Féin's placering til venstre i det politiske spektrum, mens andre elementer i papiret nok vil undre dele af den øvrige europæiske venstrefløj.

Det gælder ikke mindst Sinn Féin's krav om en styrket vetoret på skattespørgsmålet – et krav som især blev fremført af højrefløjen i den irske kampagne i et forsøg på at sikre den lave irske selskabsskat. Det er dog ikke baggrunden for Sinn Féin's holdning. Ifølge Eoin Ó'Broin.

»Vi mener faktisk, at skat bør være et nationalt anliggende. Men derudover er motivet for vores holdning en anden end et ønske om at bevare den irske selskabsskat. Vi er blevet opmærksom på, at Kommissionen ønsker en beskatningsform for multinationale virksomheder, som vil gå ud over den irske statskasse, der i forvejen har svært ved at finansiere ordentlige velfærdsværdier«, siger han.

## Irsk styrke i EU

Mange af partiets krav handler om







*Eoin Ó'Broin er chef for Europa-politik i det irske parti Sinn Féin.*



beslutningsmetoderne i EU, ikke mindst den svækkelse af de små landes indflydelse, som Lissabon-traktaten ville medføre. Sinn Féin's modtræk er at kræve, at alle medlemslande også i fremtiden får en EU-kommissær hver, samt at stemmevægtene forbliver de samme, så de små lande ikke taber indflydelse til de store.

»I virkeligheden mener vi slet ikke afstemningerne i Rådet skal afgøres af befolkningstal. Befolkningstallet skal afspejles i Europa-Parlamentet, ikke i Rådet«, pointerer den europapolitiske chef.

Partiet vil også styrke de nationale parlaments rolle, og stryge samtlige "gummiparagraffer", der gør det muligt for Ministerrådet at ændre traktaten selv – uden at Rådet behøver at spørge befolkningen, og altså uden folkeafstemning i Irland.

#### **Moderat forslag**

Hvad der derimod ikke er at finde i Sinn Féin's papir, er en holdning til det store antal områder, der overgår til flertalsafgørelser. Lissabon-traktaten overfører flere end 60 områder fra enstemmighed til flertalsafgørelser, og dermed fjernes landenes veto.

»Der er faktisk en hel del områder, vi er bekymrede over, f.eks. på det retspolitiske område. Men vi forsøger at være realistiske og demokratiske med vores udspil. Vi vil ikke rejse krav på områder, som slet ikke har været oppe i debatten. Man får jo ikke alt ved forhandlingsbordet – ligesom under fredsforhandlingerne oppe nordpå«, siger han med henvisning til aftalerne mellem den irsk-republikanske bevægelse i Nordirland og den britiske regering.

»Vi er meget mere kritiske over for EU end vores krav tyder på, men vi vil ikke stille større krav end folkeafstemningen giver os ret til. Omvendt mener vi også, at der skal være bevægelse på alle de sytten områder i papiret før vi vil overveje vores indstilling til traktaten«, slutter Eoin Ó'Broin. ♦

# Lissabon ville øge de danske forbehold

Lissabon-traktaten ændrer især betydningen af det retspolitiske og det militære forbehold. Men efter det irske nej er regeringens bebudede folkeafstemning udskudt.

**Forbeholdenes betydning.** Når der i denne tid har været talt så meget om forbeholdenes mulige afskaffelse, skyldes det naturligvis Lissabon-traktaten og udsigten til en snarlig folkeafstemning. Hvis irerne ikke havde sagt nej, ville traktaten have givet forbeholdene langt større betydning, end de hidtil har haft.

Det gælder først og fremmest det militære og det retspolitiske forbehold. Unionsborgerskab omtales ikke direkte i traktaten, og den styrkelse der foreslås af euro-samarbejdet – fælles økonomisk styring og budgetdisciplin – er ret beset ganske logisk. Uden en fælles styring af den økonomiske politik i landene kan hele

euro-systemet blive ramt af alvorlige vanskeligheder.

Argumenterne for og imod afskaffelsen af den danske krone er derfor i store træk de samme som de hele tiden har været.

## Ekstra militærudgift?

På det militære område er der derimod tale om markante ændringer hvis traktaten på et eller andet tidspunkt bliver gennemført. Den vigtigste er at det nu direkte fastslås at man skal have et fælles forsvar. Hvor der endnu i Nice-traktaten står om den fælles forsvarspolitik at den »vil kunne føre til et fælles forsvar«, hedder det i Lissabon-traktaten at den »vil føre til et fælles forsvar«. Det skal blot vedtages – enstemmigt – på et topmøde.

En umiddelbar følge af dette fælles forsvar er at der for første gang stilles direkte krav til medlemslandenes forsvar. I artikel 42 står der at medlemslandene skal forbedre deres militære kapacitet, og at dette skal overvåges af EU's allerede oprettede våbenagentur.

Da Danmarks militære udgifter kun ligger på cirka 1,3 procent af bruttonationalproduktet, hvor EU som helhed har udgifter der svarer til 2 procent, må man forvente at vi vil komme under et stærkt pres for at forøge vores militære udgifter tilsvarende.

Traktatilhængerne siger ganske vist at vi kan klare problemet ved at effektivisere vores forsvar. Spørgsmålet er om det er tilstrækkeligt.

## Alt flyttes i retsvæsenet

Lissabon-traktatens største ændringer er dog på det retslige område hvor næsten alt retsvæsen flyttes fra Maastricht-traktatens søjle 3 – hvor der kræves enstemmighed – til søjle 1. Her foregår afstemninger-



ne ved kvalificeret flertal, og EU's domstol i Luxembourg kan afsige kendelser.

Allerede ved Amsterdam-traktaten blev flygtninge- og indvandrerspørgsmål samt civilret flyttet fra søjle 3 til søjle 1, og på disse områder er det danske forbehold altså omdannet til en undtagelse, som beskrevet i NOTAT for december 2007 (artiklen kan findes under [www.notat.dk](http://www.notat.dk) ved at søge under retsvæsen).

Men nu flyttes altså alt, og det har ført til en protokol i traktaten hvor Danmark får mulighed for at vælge at tilslutte sig forskellige dele af retsområdet og bevare forbeholdet på de øvrige punkter. Det giver regeringen mulighed for at holde flygtninge- og indvandrerspørgsmål udenfor og slutte sig til alt det øvrige.

Det er formentlig også den model som vil blive temaet ved en eventuel afstemning om det retspolitiske forbehold.

## Afstemning udskudt

Men så længe Lissabon-traktaten ikke er vedtaget, er en stillingtagen ikke så nødvendig. Og ud fra en taktisk overvejelse ser regeringen formentlig heller ingen grund til hastværk.

Før det irske nej forventede alle at Anders Fogh Rasmussen ville udskrive folkeafstemning om et eller flere forbehold til efteråret. Den seneste besked fra statsministeren er at der ikke sker noget før EU-topmødet i midten af oktober. ♦







Der sker hele tiden nyt i forhold til de emner vi skriver om i NOTAT. Her fortæller vi kort om nogle af de seneste initiativer og beslutninger.

# Siden sidst

## Tyskerne kan fortsat spænde ben for vindkraft

**EL-MONOPOL.** På et møde fredag den 6. juni opgav EU's energiministre at tvinge Tyskland til at ophæve energiselskabernes eneret på de ledninger der fører strømmen ud til forbrugerne.



Eneretten er vigtig for de tyske selskaber fordi de kan forhindre indførsel af billig strøm fra udlandet. Det gør det muligt for dem at opretholde høje priser.

Til gengæld er eneretten til skade for de danske vindmøller der på tidspunkter med megen vind kan være nødt til at sælge strømmen til Tyskland. I en række tilfælde har det ikke været muligt fordi de tyske energiselskaber har sagt nej.

I stedet for at forbyde den uheldige praksis krævede energiministrene at de tyske energiselskaber skal opdele produktion og drift af ledninger i to forskellige selskaber. Selskabernes drift og regnskaber skal de tyske myndigheder holde øje med. Om to år skal EU vurdere om adskillelsen er gennemført i praksis.

Denne svage beslutning får Dansk Energi til at foreslå at der lægges et direkte kabel mellem Danmark og Holland, så man kan sende strømmen uden om Tyskland. [ss]

Læs mere om EU's energipolitik i NOTATs nummer for juli 2007.

## EU søger bedre forhold til Cuba

**POLITISK BOYKOT.** EU har besluttet at genoptage de diplomatiske forbindelser med Cuba som ellers har været frosset ned siden 2003.

EU har i modsætning til USA ikke boykottet Cuba økonomisk, men en række retssager mod modstandere førte for fem år siden til at man indførte en politisk boykot af landet. Beslutningen om at ophæve boykotten kom i stand på foranledning af Spanien der fandt at man burde give det nye styre under Raúl Castro en chance.

Til gengæld mødte beslutningen stærk modstand fra Tjekkiet. Landet fik gennemført at beslutningen skal tages op til vurdering om et år. [ss]

## Udvisningsdirektiv vedtaget

**ILLEGALE.** Efter næsten tre års diskussion blev et omstridt direktiv om udsendelse af illegale indvandrere vedtaget af EU-Parlamentet den 18. juni med 367 stemmer for og 206 imod. 109 undlod. Forslaget sætter fælles minimumsregler for hvordan og hvornår man kan udvise illegale indvandrere. Direktivet åbner mulighed for fængsling i op til 18 måneder, også for familier og uledsagede børn. Det er en voldsom stramning i forhold til lande som Frankrig og Italien, hvor man i dag ikke må indespærre folk uden opholdstilladelse i mere end 32 eller 40 dage.



Direktivet blev vedtaget af højrefløjsgupperne i parlamentet, mens De Grønne og venstrefløjsgruppen stemte imod. Den socialdemokratiske gruppe var splittet midt over. Cirka en tredjedel stemte imod, en anden tredjedel stemte for og en tredjedel undlod. Direktivet har mødt voldsom kritik fra mange latinamerikanske regeringsledere som endda har truet med at tage spørgsmålet op i forhandlinger om fremtidige handelsaftaler. [ås]

Læs mere i NOTATs nummer om asyl og indvandring for maj 2008.

## Begrænsning af konfliktret

**VAXHOLM.** Den 20. juni fremlagde et udvalg bestående af repræsentanter for fire ministerier og arbejdsmarkedets parter et forslag til, hvordan dansk arbejdsmarkedslovgivning skal tilpasses EU-domstolens afgørelse i den såkaldte Vaxholm-sag. Efter forslaget skal det ikke længere være lovligt at indlede konflikt med en udenlandsk virksomhed for at kræve overholdelse af lokale eller regionale overenskomster. Der kan fremover kun bruges kollektive kampmidler til at sikre overholdelse af nationale overenskomster. Mens LO har taget godt imod forslaget, er der mange kritiske røster i baglandet, herunder LO-afdelingerne i storbyerne. Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen har bebudet at han vil fremsætte forslaget i efteråret. [kh]



Læs mere i NOTATs nummer om konkurrence på løn og job fra februar 2008.



Næste nummer:

## EU og uddannelse

I EU er uddannelsesområdet et højt prioriteret område. Opprioritering af uddannelse og forskning i medlemslandene er en hjørnesten i strategien for styrkelsen af EU's globale konkurrencedygtighed. NOTAT spørger, hvad den målsætning betyder for de videregående uddannelser i Danmark.

### Brugerbetaling

For Kommissionen er brugerbetaling ikke bare en helt naturlig ting i uddannelsessystemet. Brugerbetaling fremmer ligheden i samfundet, skriver Kommissionen i et idéoplæg. I Danmark har vi allerede fået en forsmag med Erasmus Mundus-programmet, som har introduceret brugerbetaling på danske universiteter.

### Harmonisering versus rummelighed

Det skal være lettere at sammenligne uddannelser i EU. Det fremmer den frie bevægelighed for uddannet arbejdskraft – det gør det lettere at få arbejde i et andet EU-land. Men der er en hage ved det: Standardisering risikerer at fjerne visse uddannelsers særpræg. Herhjemme har RUC f.eks. problemer.

### Lettere at studere i andre EU-lande

Det er blevet lettere at tage sin uddannelse, eller bare en del af den, i et andet EU-land. Vi kigger på mulighederne for at tage udenlands, og for at få støtte til det.



### Hvem ejer viden?

Der skal tryk på forskningen, hvis vi skal være på højde med USA, siger EU-Kommissionen. Og forskningen skal ske i snævert samarbejde med erhvervslivet. Det kan få betydning for, hvem der har adgang til den viden, der produceres på universiteter og forskningsinstitutionerne.

### Svar på quiz:

1-b, 2-c, 3-a, 4-c, 5-a, 6-b, 7-a, 8-c, 9-a, 10-c



## Test din viden

Svarene kan du finde i artiklerne inde i bladet, eller se de rigtige svar på side 31.



|  |
|--|
| 1. Hvad hedder Irlands premierminister?  |
| a) Johnny Logan      b) Brian Cowen      c) Micháel Martin   |
| 2. Hvorfor skulle irerne til folkeafstemning om Lissabon-traktaten?  |
| a) Irlands regering kræver det      b) EU-kommissionen kræver det      c) Landets grundlov kræver det                  |
| 3. Hvilken sag fra Sverige fik irske fagforeninger til at anbefale et nej?   |
| a) Vaxholm-dommen      b) Stockholms-syndromet      c) Det svenske nej til euroen                                      |
| 4. Hvor meget er den udenlandske andel af den irske arbejdsstyrke vokset på 10 år?                                     |
| a) Fra 5 til 10 procent      b) Fra 10 til 20 procent      c) Fra 2 til 16 procent                                     |
| 5. Hvad blev valgdeltagelsen ved Irlands folkeafstemning?  |
| a) 53,1 procent      b) 60,5 procent      c) 45,2 procent  |
| 6. Hvilken traktat har de irske vælgere tidligere stemt nej til?   |
| a) Maastricht-traktaten      b) Nice-traktaten      c) Versailles-traktaten  |
| 7. Hvad arbejder hovedpersonen i den irske nej-kampagne, Declan Ganley, med til daglig?                                |
| a) virksomhedsejer      b) pædagog      c) forsker   |
| 8. Hvorfor er en dansk folkeafstemning om EU-forbehold blevet aflyst?  |
| a) Meningsmålingerne var negative      b) Kunne ikke nås inden jul      c) Lissabon er ikke vedtaget                   |
| 9. Hvilket internationalt tidsskrift skrev på forsiden efter det irske nej til Lissabon-traktaten: "Begrav den blot" ? |
| a) The Economist      b) Time Magazine      c) Newsweek  |
| 10. Hvor mange skal vælges til EU-Parlamentet i juni 2009, hvis Lissabon-traktaten falder?                             |
| a) 736      b) 751      c) ingen ved det   |

